

1875. évre.

XXII. ÉVFOLYAM.

1875. évre.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1875. évi folyamára.

Az új év közeledtével új előfizetésre hívjuk föl testvér-lapjaink közönségét. S ezt röviden és kevés szóval tehetjük, mert a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” sokkal régibb ismerősei az olvasó-közönségnek, semhogy minden új előfizetés idejekor hosszas bemutatásra vagy önajánlgatásra volna szükségük.

Célban, szellemben a régié, a mik két évtized óta voltak. **Céljuk:** a fölvilágosodás és józan haladás terjesztése, úgy az ismeretekben és az izlésben, mint politikában és közéletben. **Szellemlük:** szabadelvű, független, nemzeti.

Terjedelemben és alakban azonban nagy változáson mentek át. Évről évre fejlődve, emelkedve; e részben különösen a jelen év kezdete óta oly terjedelmet s oly külsőt nyertek, mely e társ-hetilapot, u. m. a **Vasárnapi Ujság** két, a **Politikai Ujdonságok**at másfél- és így együtt **hetenként negyedfél iven**, a legbővebb tartalmu heti közlönyvé teszi, melylyel a hazai hasonnemű vállalatok közül egy sem versenyezhet.

E nagy terjedelem teszi lehetségessé folytonosan oly

Franklin-Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK

(postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva)

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok Csupán a „Vasárnapi Ujság” Csupán a „Politikai Ujdonságok”

Egész évre (január—december) 12 frt.	Egész évre (január—december) 8 frt.	Egész évre (január—december) 6 frt.
Félévre (január—június) 6 „	Félévre (január—június) 4 „	Félévre (január—június) 3 „
Évnyegyedre (január—március) 3 „	Évnyegyedre (január—március) 2 „	Évnyegyedre (január—március) 1.50

Egyes előfizetések legcélszerűbben postai utalvánál által eszközölhetők, a melyre bérmentesítésül csak egy darab 5 krajczáros bélyeg szükséges. Tíz előfizetett példányra gyűjtőnknek egy tiszteletpéldány jár.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala Budapesten, egyetem-utca 4. sz.

Legolcsóbb ujság a magyar nép számára

KÉPES NÉPLAP

POLITIKAI HIRADÓ,

mely megjelen minden héten vasárnapon, mulattató és tanulságos tartalommal, s a hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes rovattal.

A minden héten egy iven megjelenő és képekkel érdekesbített ujság ára

egész évre csak 2 forint osztr. ért.

FRANKLIN-TÁRSULAT, magy. irod. intézet és könyvnyomda.

NAGY MIKLÓS, szerkesztő.

Előfizethetni egyenként postán a „KÉPES NÉPLAP” kiadó-hivatalához Budapesten

(egyetem-utca 4-ik szám)

címzett bérmentes levélben, vagy még célszerűbben postautalvánnyal, mely 5 kr-ért minden postahivatalnál készen kapható. Legcélszerűbb, fáradság és postabér kímélése tekintetéből, a tömeges előfizetés.

Az előfizetésre névze föltételeink a következők:

A „Képes Néplap” postán küldve
Egész évre 2 forint
Félévre 1 „

A t. cz. vidéki honfitársakat, kik a magyar nép szellemi előhaladását, mint nemzeti létünk biztosításának legfőbb föltételét, előmozdítani óhajtják, fölkérjük, hogy a nép művelődésének érdekében ezen közhasznu vállalatot terjeszteni és tömeges előfizetések gyűjtése által elősegíteni sziveskedjenek.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

51-dik szám.

ELOFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri iktatásnál 15 krajczár; többszöri iktatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden iktatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Haasensteint és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Moos R. Seilerstättle Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

ROSTI PÁL.

1830—1874.

apjaink társadalmi élete végtelenül különbözik a husz-huszonöt év előtől. Jobbra, rosszabbra, óriási változást talál az, ki a forradalom utáni korszakot átélt és a mai társadalmon figyelemmel s összehasonlítól tekint át. A politika, melytől kényszerűleg el voltunk zárva, legalább nem mérgezte meg életünket s nem zavarta fel békés házaikban a testvérek és rokonok egyetértését. Mint a zivatar elől ösztönszerűleg egy csoportba gyülekező madarak, összetartott az egész nemzet. S lehet mondani, hogy a társadalmi élet Magyarországon soha sem volt sem elevenebb, sem nyájiasabb mint a Bach-korszakban. Azonfelül, a politika nem emésztvén föl minden valamire való tehetséget, nem táplálván minden előre törekvő dicsvágyat, a tudomány, irodalom s társadalmi működés sok olyan elmét és szívet vont magához, melyet ma kétségkívül a parlamenti küzdelem emésztene föl s égetne össze. A gazdasági egyletek, a jótékonyági intézmények, a tudományok egy-egy különleges ágát művelő társaságok s a maigis élő és életképes irodalmi vállalatok egész sorozata e politikailag oly sivár s gyászos emléktű éveknek köszöni létrejöttét. Szólamma vált köztünk, kívált egy időben, szidni, átkozni a Bach-korszakot; s igazunk is van, politikai és alkotmányos, állami és szabadsági szempontból. De e szomorú korszaknak társadalmilag sokat köszönhetünk; nemzeti összeforrást, igen sok jó napot társadalmilag, sok nemes és közhasznu kezdeményt, mely ma is gyümölcsöz. A közös szerencsétlenség és elnyomatás s szomorú korszaka megtanított bennünket arra, a mit jobb napokban megtanulni nem tudtunk: az összetartásra és egyetértésre.

Ebben az épen most vázolt korszakban tünt föl társadalmi életünkben az a férfiú is, ki hosszas szenvedés után, a fővárostól félre, rózsái közt hunyt el nemrég, de a ki az ötvenes és hatvanas években sokak

előtt ismeretes és kedves volt, s tevékenységének a társadalmi élet nem egy terén feltűnő jeleit adta: Rosti Pál.

Előkelő családból származva (atyja Albert Békésmegyének alispánja s országgyűlési követ volt), mely a telet rendesen Pesten töltötte; rokonságban állva az Amadé, Eötvös s Trefort-családokkal (mind a két miniszter nejeinek fivére): a felsőbb körök azon részében, melyek az irodalom és tudomány s általában a szellemi érdekek iránt érdeklődnek, Rosti fiatalága óta bejáratos volt és a magasb műveltség elemeit nemcsak könyvekből, hanem a kiválóbb szellemekkel való érintkezésből is sajátíthatta el. Kora ifjúságától fogva szép és

nemes hajlamai voltak s nem tartozott azon fiatal emberek körébe, a kiknek passiói a tivornya és kártyaasztalig, vagy legjobb esetben a lóistállóig és a kutyaólig terjednek. Barátja s művelője mindenféle sportnak, de szerette a virágokat, rajongott a zenéért s komoly tanulmányt fordított annak elméletére. Így szelleme egyaránt meg volt óva az elsekélyesüléstől és az elszívódástól. Sőt maga a tudomány, különösen az ember- és nép-isme, erősen foglalkoztatta s lekötötte érdeklődését, s épen e körbe esik életének legnagyobb eseménye is: amerikai utazása.

Az ötvenes években, mikor a hazafiaktól a tett pályája el volt zárva s

ROSTI PÁL.

az ifjúságra nézve a jogi és publicistai pályára éppen nem ígérkezett kecsesgőzöknek, a fiatal Rosti Pál — miután a forradalomban mint Károlyi-husár vett részt, s a besorozás elől, sógora Trefort közbenjárásával, külföldre, jelesen Münchenbe menekült: ott előbb a természettudományokra, különösen a vegytanra, melyhez utóbb Párisban a fényképészetet is kötötte; utóbb mindinkább a földrajzi és népismereti tanulmányokra fordított komoly előkészületek után (melyeket könyve előszavában ír le) megindult 1856. aug. 4-én, az »Alma« nevű francia csavargóközön a Havre-de-Grace-i kikötőből, a föld tulsó oldalára. Hazánkfiai közül többen, a forradalom viharától szétszórva, Északamerikában, a szabadság klasszikus földén teleptek le. Rostit azonban kizárólag a tudomány érdeke s az ismeretszomj vonzotta az új világba. Ő az Egyesült-Államok helyett Mexikót, Texást, Habanát s Közép-Amerika szigeteit kereste föl; a természetet és az embereket ott akarta tanulmányozni, legelősebb különlegességeiben. Egész európai készülékkel ment oda, hogy benyomásait ne hagyja elhőppenni. A rajzolásban és festészetben elég előismeretet szerzett magának, hogy fényképező gépét maga kezelhesse és levett képeit művészileg alakíthassa. Mindarról, a mit érdekesnek, feltűnőnek vagy tanulságosnak talált, fényképet vett föl, és néprajzi s természeti tárgyak, képek és alakokból oly gazdag gyűjteményt állított össze, minővel csak kevesen dicsekedhettek. Két s fél évi ott tartózkodás után, 1859. febr. 26-án hazájába érkezve, tapasztalásait s képei nagy részét egy pompás utazási munkában adta ki, mely ma is a legzsebb magyar diszkönyvek egyike. E műve szerzte meg számára az akadémiai tagságot is; e megtiszteltetés 1861-ben érte.

Sikere azonban nem bilincselte le egészen az irodalomhoz. Írónak, mesterségére nézve, sohasem tekintette magát; ő a művelkedő szerény dicsőségével megelégedett e téren is. A művészetirányában is a művelkedő, de egyszersmind a műértő szerepe jutott neki. A festészetben alapos tájékozottságát már említettük. Még nagyobb volt ez a zenében. Anélkül, hogy maga hangszereket játszott volna, nagy jártassággal bírt a zene elméletében s valódi műértő volt. Mint ilyen, különösen a klasszikai zene iránt viselkedett előszeretettel s Beethovennek alig volt nálunk lelkesebb bámuloja és ávartabb értője, mint ő. Tevékeny részt vett a klasszikai zenehangversenyek rendezésében és hatott ez irány népszerűsítésére. A Wagner-zenének is nagy kedvelője volt s annak nálunk meghonosításán működött.

Még nagyobb mérvű részt vett a vizesport terjesztésében. Csónakász- és hajóegyleteket alakított, versenyeket rendezett stb. Legnevezetesebb vállalkozása volt e téren ama nagy csónak-út, melyet 1862-ben Birly István barátja társaságában hajtott végre. »Ellida« nevű csónakjukon, melyet Angliában készítették, Rotterdamtól kezdve a Rajnán föl s a Dunán le, mindenütt vízen jöttek Pestig, a mi — kivált az út első rajnai része — nemcsak hosszú, hanem ép oly nehéz út is s bizonyos tekintetben a Zubovics-féle lovaglási vállalkozáshoz hasonlítható, mely napjainkban oly nagy feltűnést okozott világszerte. E vízi utat már angolok is próbálták, de sikertelenül,

Rosti és Birly előtt, kiknek az fényesen sikerült. Bel- és külföldi lapok sokat írtak felőle s magasztalták a férfias ügyességet, kitartást és sikerét. Utjokról Birly szép leírását adott egy illusztrált díszműben; s a nagy utat tett csónak ma is megvan, itt Pesten.

Átalában Rosti Pál a nemes élvezetek s szép foglalkozások embere volt s barátja és előmozdítója mind annak, a mi ezek körébe tartozott. Buzgókodott a képzőművészeti társulat érdekeiben, s áldozott magának a művészetnek érdekében. A mit nála sokkal gazdagabbak nem tettek: maga is festetett néhány képet jelesebb művészekkel maga számára, a mit külföldön minden vagyonos és művelt ember megtesz, de a mi nálunk, ritkaságánál fogva, említésre méltó.

Pár év óta ritkábban lehetett találkozni vele a fővárosban, hol azelőtt a társadalmi s művészi mozgalmakban oly tevékeny részt vett. Egy súlyos és következményeiben veszélyes betegség, melynek hosszas szenvedése után áldozatul is esett, a magányba vonulásra készítette. A Duna mentén, nem messze a fővárostól, a fehér-megyei Duna-Pöntölre, e bájós fekvésű s dús tenyészetű falun kívül fektetett izletes lakhelye, kert közepette, mely ritka szép és gazdag rózsagyűjteményéről nevezetes. Egészékes korában is e kis Tusculanumban talált menedéket a világ zaja elől, s büszkélkedő gyönyörrel ápolta felséges virágait. Élete utolsó éveiben sem lethűtlen hozzájár. Csatládja nem levén, a természet és a szép ülen lelte föl enyhületét. Itt barátai, különösen zenész és festő ismerősei, rokonai társaságában fedte fájdalmait s édesítette meg magának az életet.

Az idén utóljára látta virulni s elvirulni szép rózsáit. Most már csak sirjára hullhatnak levelei, mert alig 44 éves életének s szenvedéseinek e hó 7-dikén vetett véget a halál.

— á — r —

A persa paraszt.

(Nicolay után.)

Élt Erivában
Egy szegény jámbor ember hajdanában.
Minden jószágát szűkös kerti telke
És minden dolga, hogy azt megmivelte;
Állott egy nagy fa, fái közt a kertnek,
Világra szóló szép gyümölcse termett,
Nagy és arany-piros, izes zamatja
Még a beteg enyhét is visszaadja.
Szomszédja szól: »Vigy egy kosárba
Gyümölcsöt fel csak Ispahánba,
A sah nyalánk, a mint beszélük,
És bőkezű, meglásd megérem,
Kosarat még megtölti felig
Arannyal a gyümölcs helyében.«

»Bizony, aligha nem szól igazat!«
Egy czipra kis kosárt hozat,
Szép termését berakja mind,
Övének vig búcsút int
És telve sok-sok szép reménnyel,
Indul és Ispahánba mén fel;
Kifőzi: lesz nagy háza kertje
A sah aranyát, ha megnyerte —
S így ér oda, mint gondolá előbb
S jelentkezik a kamarás előtt.
Tudjuk: az udvarnál, ki valamit hoz,
Annak kinyílnak ajtók, záruk;
De a ki kér, sokáig várhat.
Parasztunk is csak így; gyümölcsét kapják —
S a kamarás e választ adja rá:
A legkegyelmesebb felség, a sah,
Méltoztatott és mind megette
S többet kíván, mint jó, felelte!
Mi jó parasztnak, mily szerencse!
S hogy a császárnak megjelentse,

Hogy az övé volt a kosárka,
És ő hozzá, már alig várja.
Megáll, a hol kijön a császár,
Bámul mindent, a mint ott rá vár,
Selymet, aranyt, hajlongó urakat,
S a kisérthetben egy kis rusnya törpét,
— Pupos hátánál lába görbőbb —
A kit, hogy meglát a jámbor földi:
Bármit szorítja, kacajbaja tör ki.
De jaj! ez a miniszter éppen!
Dühös-mogorván és setéten
Néz a parasztra és egy szó csak:
S tova hurezokra a csatlósak.
És mély, setét börtönbe zárják;
Átkozza kertjét, ritka fáját,
S a szomszédot, kinek tanácsa
Számára a mély gödröt ásta.
De dolga — mert az átok mit tehet? —
Bár rosszabb nem, de jobb se lett,
Egy nap után eljő a más! —
— Hej! drága egy kis kacajbaja! —
S egy évig senki rá ügyet se vet.

Most a gyümölcs érése jön el;
A sahnak hoznak is özőnnel,
D: mindeniknél az a baj:
»Nem olyan édes mint tavaly!
Milyen gyümölcs is volt az, oh nagy ég!
Az a paraszt vaj' visszajön-e még?
Nincs-e még hír felőle semmi?
Honnan jött? s hova tudott menni?
A föld gyomrából is előteremték!
Utána látnak, itt nincs semmi mentség!
S hogy elmondják, a sah nagyot nevet,
E furesa tréfás esemény felett.
»Derék! Hozzatok föl, ha' lám
Megvigasztalhatjuk talán.«
Felhozzák. »Oh szegény fejed!
Biz' isten szánlak, mi történt veled;
De most időd, ajándokod, bilincsed
Ki lesz pótolva, kérhetsz bármi kincset.«

»Adj hát Uram, sérelmem hogy ha bánt,
Egy baltát, egy kis sót s egy Alkoránt.«
»Sót, baltát, Alkoránt! De minek ezt?«

»A baltát, hogy fátam kivágjam,
A sót kiszórom, hogy nyomában
Ne nőjön semmi, — és az Alkoránt,
Hogy én s családod egyaránt
Megesküdhesünk, hogy míg e világ:
Minket az udvar, de soha se' lát!«

Szász Béla.

Csatárné asszonyság.

(Egy barátom elbeszélése után.)

P. Szathmáry Károlytól.

(Vége.)

VI.

Nem valami nagy prófétai lélek kellett hozzá megjövendölni, hogy Csatárné asszonyság büntetése nem fog soká elmaradni. Csakugyan egy hét múlva már megkapta az idézést, miután nem tudtam reá venni, hogy az illető bíróság előtt megjelenjen, per non venit (mint meg nem jelentet) vagy 150 frt fizetésére ítélték el, részint az erőszakos ellentállásért, részint a Bodri által leszakasztott frakkzárny s Pizkacsek urnak hátramaradt fél kalucs-nija díjában; ezekhez orvosi és gyógyszer-tári költség is járult, melyeket az érdemes finansz főnök a rémület miatt kapott beteg-ségi költségek fedezetül számított be.

Csatárné asszonyság ezuttal zúgolódás nélkül fizetett; de nemis tagadta meg magától azon elégtételt, hogy Pizkacsek ur fél kalucsniját, mint a mely már most a kárpótlás által jogos birtokába jött át, háza kapujára ki ne szegeztesse.

De ettől kezdve az én asszonyságom egyre kedvetlenebb és szóvaltalabb lett; a bekövetkezett pár heti idő többlet látszott őt véníteni, mint az azelőtti egy pár év; s valahányszor hozzám mentem, mindig azon körülményekről és eljárásokról faggattam,

melyek a haláleset fölvetelénél és a hagyaték eljárásánál, azon időben divatoztak.

Sehogysam tudott bele nyugodni azon eszmébe, hogy az ő hagyatékában idegen emberek dűskáljanak, s mindig azon ellenszerekről kérdőzködött, melyekkel vagy ezt átalában, vagy legalább annyiban meg lehetne gátolni, hogy az illetők a hagyatékot meg ne rabolhassák.

Lassanként e gondolat rögeszméjévé látszott válni s utóljára annyira ment a dolog, hogy az öreg asszonyt, ki pedig azzal dicsekedett, hogy sohasem volt ágyban fekvő beteg, ágyához segezte.

Már ez eset is kellemetlenül érintett; annál nagyobb volt meglepetésem, midőn másnap reggel, hogy betegsége hírére meghallottam, Zsuzsika kihivatott, s kifürkészhetelen arccal arra szólított föl, hogy adjam tudtára a finansz hatóságnak, hogy nevelő anyja halálos ágyon fekszik; menjenek fölvenni a hagyatékot. Megdöbbenve kértem, ha kimenjek-e én is, de tudtomra adá, hogy Csatárné asszonyság meghagyta, hogy a hagyaték fölvetelénél senki se legyen jelen, még cselédei közül sem.

Bejelentem az esetet, s néhány perccel később már láttam Pizkacsek urat, a mint gömbölyű irnokával ugyancsak lábaik közé vették az utcát, hónuk alatt iratcsomóval, és siettek a halottas ház felé, szembetűnő örömmel arcaikon, hogy hatalmas ellenségitük végre körmeik között fogják látni.

Csak másnap tudtam meg aztán azt a tragi-komikus esetet, mely Csatárné asszonyság házánál ez alkalommal lefolyt.

A két finanszhivatalnok diadalmas arccal vonult be a halottas házhöz; nagy meglepetésökre, mindenki el volt távolítva a háztól, még a Bodri kutya által vezetni szokott eb-sereg is, s ők egész kényelemmel elhelyezkedének a hivatalos okmány fölvetelére.

Pizkacsek ur ezt jó alkalomnak látta, hogy valamit az apróságokból félretenni lehessen s iratai közt motozva, nemsokára tudott fölfedezni valami hiányzó rubrikázott ívet, melyért irnokát, hogy egyedül maradjon, visszafutattá a városba.

A mint aztán gömbölyű irnoka eltávozott, első dolga volt a kulcsok után látni, de ezeket nagy bosszúságára, sehol sem tudta fölfedezni, míg végre eszébe jutott, hogy a gondos asszonyság azokat valószínűleg feje alatt tartja.

Szent borzalommal közeledett a halott superlatos ágyához, s reszkette voná félre a függönyöket.

A veszélyes ellenség csakugyan ott fektött behunyt szemekkel, halvány arccal, s Pizkacsek ur, miután nem sok ideje volt a fontolgatásra, azonnal a párnák alá nyúlt, hogy a kincseket rejtő kulcsesomagot hatalmába ejthesse.

A kulcsok csakugyan ott voltak, de alig tartá azokat kezeiben, — midőn a halott fölemelkedett, s oly tisztességes pofont mért Pizkacsek ur arczlatára, hogy testvérek között is megért volna hármát, aztán kiugorva ágyából, egyenesen a közel fekvő keféspárnák rohamát s Pizkacsek ur csak gyors lábainak köszönhető, hogy csak egyet-kettőt kapott fejére és hátára, annak boldogabb végével.

A kirohanó hivatalnok az ajtóban éppen szemben ütközött mitsem sejtő irnokával, kit rohamában e rémkialtással: »Jön a halott!« feldöntött; mi azt eredményezé,

hogy a jól fölpálinkázott irnoknak szintén kijutott az áldásból.

Ekkorra már a cselédek is előkerültek, s miután a történeteket gyanították, tisztességesen hozzá láttak ahhoz, hogy Pizkacsek ur és irnoka lépteit siettessek, kik kalap nélkül eszeveszetten futottak befelé a városba, kísérve Csatárné asszonyátkától, ki ezen módot választá annak kipuhatólására, miként fognak eljárni ezen tiszta kezű urak az ő hagyatéka körül.

A neveltséges esemény híre csakhamar bejárta a várost, a megtörtént dolog nem volt eltagadható, s miután az esemény Pizkacsek ur felsőbbjeinek is tudomására jutott, a tisztelt ur elmozdított hivatalától, s azóta, ki tudja, hol forgatja ujából a kintornát.

V.

A leirt esemény váratlan fordulatot idézett elő az én sorsomban is.

Másnap kihivatott Csatárné asszonyság s maga mellé iltetve, körülbelül a következőket mondá:

— A tegnap történtek arról győztek meg, hogy a mai törvénykezés és eljárás mellett halálom esetére Zsuzsikám vagyona nincsen kellő biztonságban, hogy a szegény gyámoltalan leánytól mindent ellop-hatnak, elharácsolhatnak. Azért arra a gondolatra jöttem, hogy leányomnak és örökösömnek mielőbb biztos gyámot keressék. Nem akarom, hogy vagyonom idegen kézre jusson, legkevésbé pedig azt, hogy olyanokéra, kiket szívem szerint gyűlölök. . . Te szereted Zsuzsikát, ő nála is azt vettem észre, hogy egyetlen gondolata te vagy. Beesüles ifjúnak ismertelek meg s nincs kifogásom ellene, hogy egymáséi legyenek. Csakhogy én öreg vagyok már s erőmet napról-napra hanyatlani érzem, neked pedig még két évad van hátra, hogy pályádát befejezhess. . . Képesnek érzed-e magad, hogy az én kedvemért és a Zsuzsika kezéért a két évi tanfolyamból egy év alatt letedd a vizsgát?

Lelkem reszkettett az örömtől s lábaimhoz omolva kezeit csókokkal halmoztam el.

— Mindent, mindent a Zsuzsika birtokáért! rebegém magamon kívül az örömtől.

— No jól van, jól, — mondta örömkönyes szemekkel a derék asszony, — csak ne oly hevesen, mert odáig még egy hosszú esztendő van, s midőn fölkeltem komolyan folytatá:

— Zsuzsikának is sok dolga lesz még odáig. Tanulmányait az idén ugyan bevégezi, de még hátra van egy egész kamuka asztalra való s két vég házivászon a stafi-rungjából. Addig semmitsem szabad neki a dologról megtudni, s hogy ez könnyebben eszközölhető legyen, el kell hagynod a várost, mert különben mindent kifécsgetek egymásnak.

— No, no, — folytatá — midőn látta, hogy közbe akarok vágni, ismerem én a szerelmesek dögát. Egy szót se többet: egy év múlva leteszed cenzurádat, ha t. i. le tudod tenni, s akkor Zsuzsika a tied.

*

*

Igy jutottam Zsuzsikám birtokához, s megvan az az örömtől, hogy Zsuzsika nevelő-anyja tanuja lehet boldogságunknak, fiamat is ő tanítá az első latin szóra, s elég boldognak, nyugodtnak látszik ő maga is, bár a finanszokkal máig sem tudott kibékülni.

Névnapi köszöntő.

Vannak horvát testvéreink, román testvéreink, szász testvéreink, — hanem cigány testvéreink, azok nincsenek. Testvérnek soha senki minálunk nem szólította még a cigányt. Pedig Kelet-Indiából szakadtak ide, Ázsiából, s ki állhat érte jót, hogy előidek már ott is nem hegedültek-e Álmok apánk erjelt kanczaját mellett mulatozó őseink.

Aztán per „te“ is vagyunk velők. Legálabb ők nekünk „te“. De nagyot nézne még a legkisebb is köztünk arra a „rajkóra“, a ki azt a titulaturát vissza találná adni.

Talán azért van e különös viszony köztünk, hogy míg a többi, nagyrészt még a magyar fölött is kedvezményekkel bíró „testvér“ ajkán örökös a panasz külön nemzetiigényi igények, kulturájok elnyomása miatt s külön kis orszá-gokat szeretnének kiszabni maguknak Szent István palástjából, — addig az a szegény nép panasztalan szenved el mindazokat a sérelmeket, a melyekről amazok ok nélkül panaszkodnak, s míg amazokat dédelgetjük, magunkhoz édesgetjük, ez magától simula hozzánk, mint a folyondár a fa derekához, de mi eltasztjuk, földre rugjuk s kiütjük, ha nem is a világ, de a falu végére.

Avagy jutott-e eszébe csak egy államférfi-nak is komolyan gondolkodni a vadon termő, de vadon el is vesző ama páratlan genialitás értékesítése fölől, melynek nálok oly meglepő nyomait találjuk? Soha. Legfeljebb az ideálokat kergető poéták hallucináltak néha arról is, hogy a humanitás és művelődés jótéteményeit talán ezekre is ki kellene kassá terjeszteni.

Bizony megérdemelnék. A kutya nem ragaszkodik nagyobb hűséggel és szívóssággal gazdájához, mint a magyarhoz a cigány. De a kutya legalább hűlával tartozik gazdájának, de miért tartoznék nekünk hűlával a cigány?

Valóban bámulatra méltó az önmegtartóadás, az odaadás ama mértéke, melylyel a szegény elárvult nép irántunk viselkedik. Ritka nőjelle-mekben találjuk csak, leírva, — a mi itt egy egész népfajjal közös, ha azt a viszonyt nézzük, melyben hozzánk áll. Mintha feladatává tette volna lemondani minden önzéről, csakhogy egészen nekünk szolgálhasson, a szegveréstől, vályogdagasztástól egész a hegedűjeig, hogy osztályosa legyen minden nyomorunknak, minden bánatunknak, a nélkül, hogy az asztalunk-ról lehulló fölöslegesen kívül aránylagos igényt formálna jóllétünkben.

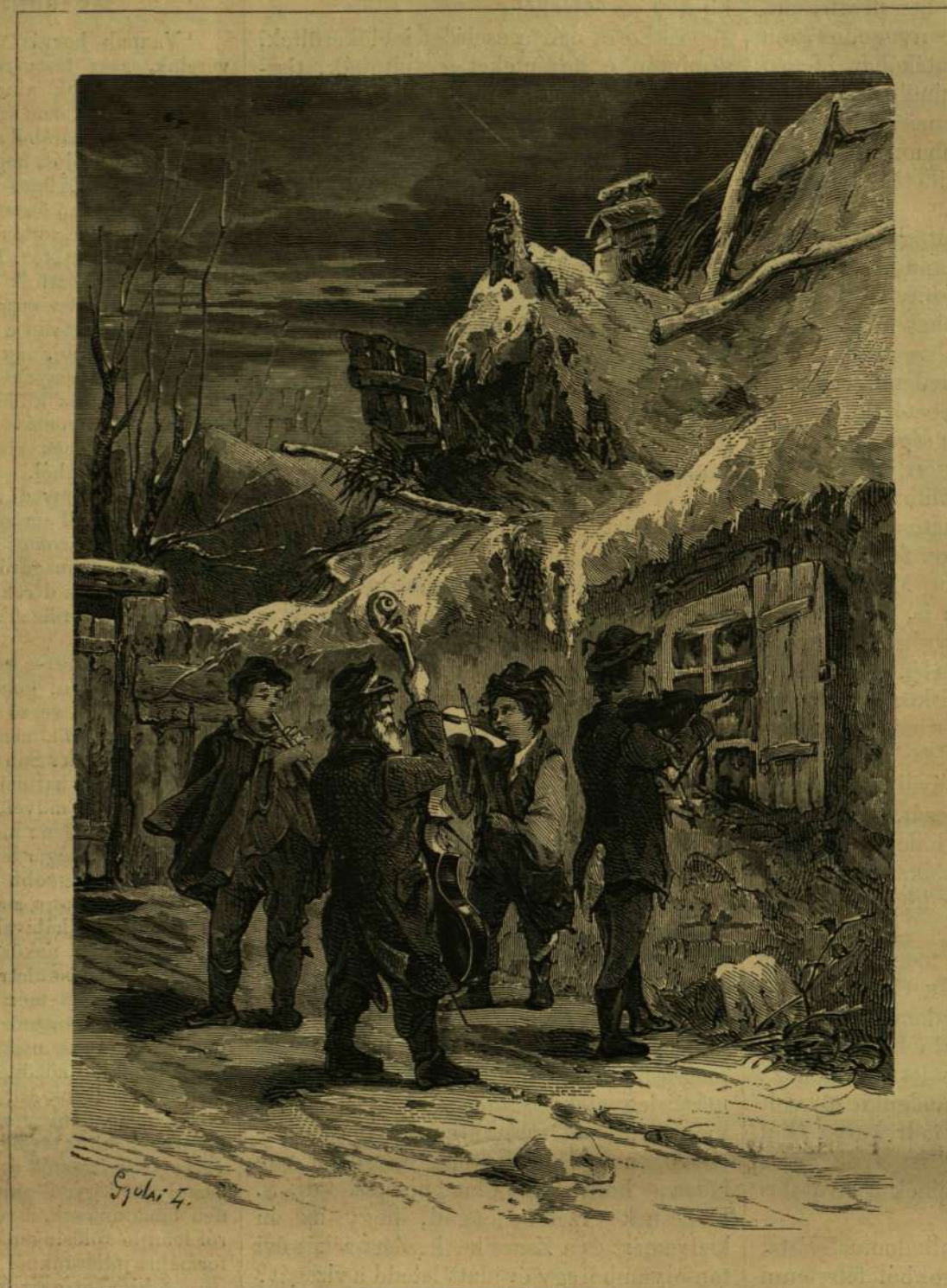
A ki a magyarok kulturhistoriáját megírja valaha, nem fogja mellőzhetni azt a kiváló szerepet, mely akkor e kultura nélküli népeknek jutott. Egy nemzet panasza sirt abban a kis száraz fűben, melynek zengő keblére a cigány hajtá le fejét, az a panasz, melyet emberi hangon elárulni nem volt szabad. Az a rozszant hegedű tanította meg sirva vigadni a magyart.

Ez fokozta a ki-kitörő szilaj kedvet s elkiesi-tette nemesb érzelmekre és nagyobb tettekre, — ez szelidítette meg a bánatot, szabad folyást engedvén neki, nehogy szétfeszítse a csordult-tig telt szívet. A cigány volt az, a ki nem hagyott el bennünket soha, nem volt túlköve-telő, ha bőségben usztunk s ő érezte meg a ránk szakadó szűk és szomorú időket legjob-ban, — és mégis ő volt az, a ki vigasztalt.

Felvette nyelvünket, felvette ruhánkat, a nélkül, hogy kényszerítette volna rá valaki. Megtermett minden falu végén a ha társaság vetődött valahová, mint az égből, cseppent oda s alázatosan levett sikkával könyörgött, hogy földvidthasson. Lakodalmot, disznót, kereszt-telő, névnap nem mulhatott el nála nélkül, — nesztét vette minden kis összejövetelnek, családi ünnepnek s a csákányosó sem riasztotta volna el, hogy oda ne menjen sokszor az ötödik-hatodik határból.

Talán a várt jutalom csábította oda? Hisz akkor csak paloták és uri lakok lettek volna zárandoklásuk célja. De ők fölkeresték a szalma-füdeses házakat is, a hol a jó szó mellé egy falaton és egy kortyon sokszor alig volt egyéb a „fizetség“. Talán nincs is nép, melynek ilyen-mű mulatsága olcsóbb lett volna valaha, mint a magyaré.

Jelen képünk is abból az életből ábrázol egy jelenetet. Négy szál cigány, egy primás, egy kontrás, egy klarinétos, meg egy öreg bő-gős jött el téiben fagyban egy szalmás kunyhó

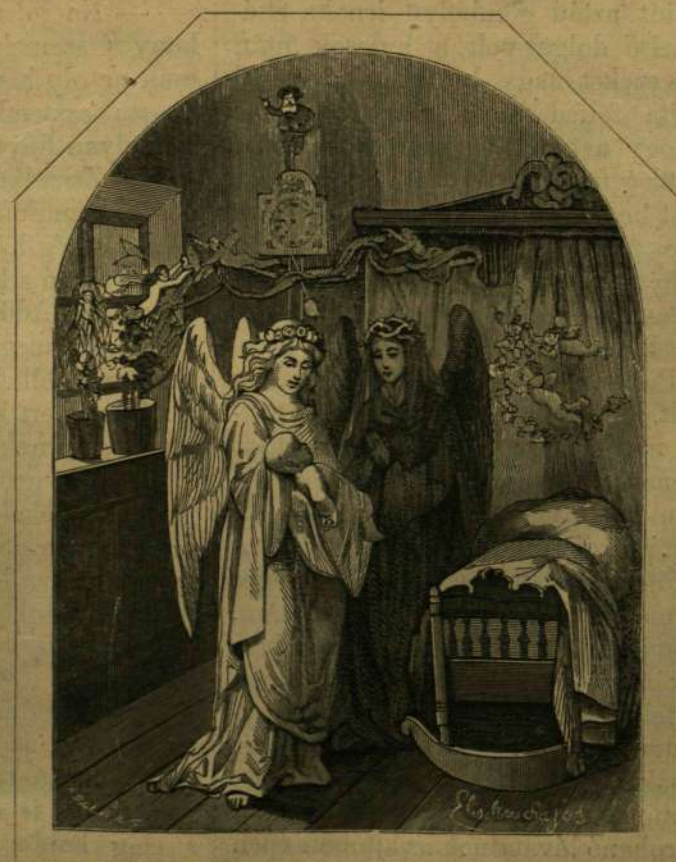

NÉVNAPI KÖSZÖNTŐ. — (Gyulai László eredeti rajza.)

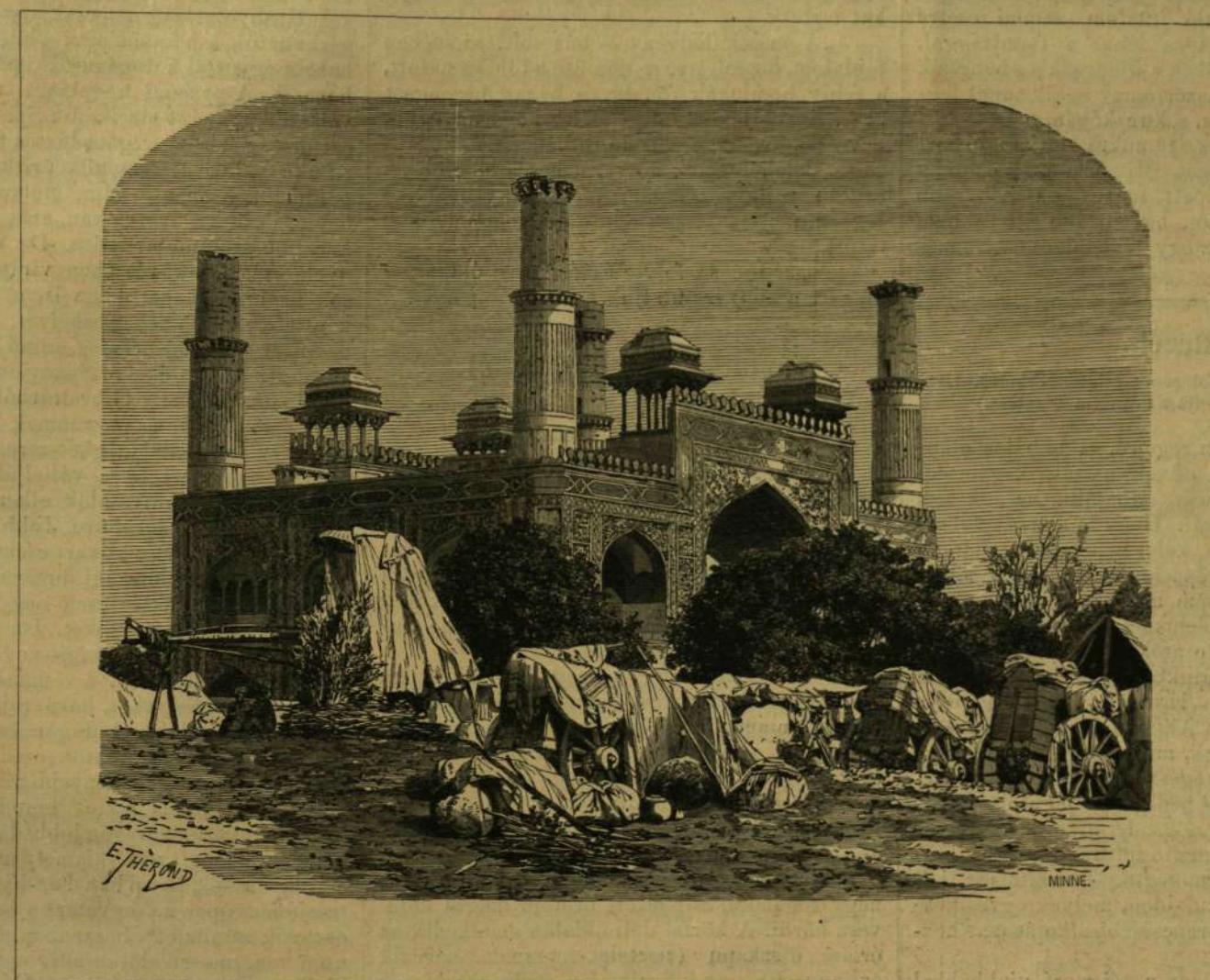

„AZ ÉSZAKI FÉNY.”

(Wohl Stephanie regékönyvéből.)

„AZ ÖREG HÁZ ÖREG ÓRÁJA.”

KELETINDIAI KÉPEK: Akhber szultán síremléke.

SPANYOL CSEMPÉSEK.

nagyon is egyenletlen s kimenetele teljességgel nem lehetett kétes. A dugong, farka egy hatalmas csapásával kivetette a kutyát a vízből, úgy hogy ez, szegény pára, két-három bukfenet vetett a levegőben s úgy esett vissza a vízbe. De most a dugong, mintha valamely hatalmasabb ellenségre akadt volna, felhagyott az ebbel. A titokteljes küzdelem a víz alatt csak folytatódott s nemsokára a víz megzavarodott és sötét piros vérről tölt el. Top, csodálatosan megmenekülve, csaknem sebzetlenül úszott ki a partra, a dugong pedig, nyakán egy borzasztó nagy hasítással, mintha éles kard vagy elefántagyar hasította volna, dögölve vetődött föl a víz színére.

Utasaik bámulva nézték mindezt, anélkül hogy megérthették volna. De szintoly kevéssé voltak tisztában azzal, hol van hát végre is a tó felesleg vizének a lefolyása; a mit pedig jó lett volna tudniok, mert végre is lehetséges volt, hogy a víz oly öblezetet vájhatott magának, mely a víz elvezetésével s csekély átalakítással lakásá lett volna fordítható.

Ez nap célzt nem érhetvén, másnap újra folytatták kutatásaikat. A tó, partjai mellett csekély mélységű volt, de feneke befelé tölté-
resen mélyült s nem látszott lehetetlennek, hogy

Társai, kivált Pencroff nagy lelkesüléssel fogadták a kalandos tervet. Egész nap a közsé-
telep közelében találhatók kényszerűen vas-
vezetékkel való megmunkálásával foglalkoztak s este már nagy halom volt belőle birtokukban.

E palaköszörű tüzkövek szén, szilícium, aluminium mellett főleg és túlnyomólag vas-
kényszerűen voltak s a földat az volt: a bennük rejlő vasként a többitől elválasztani és tisztán állítani elő; a mi tűz segítségével s ismeretes vegytani műtét útján meg is történni.

Mig Cyrus, Harbertől és a hirlapirólól segítve, ebben működött, Nab és Pencroff az előbbi napon oly rejtélyesen kivégzett dugong hulláját vonták ki a vízből s husát, mely jó eledelül szolgált, elkülönítvén, zsiradékát szappanfőzési anyagul, a benne levő glicerint anyag kiválasztása végett, szedték meg. A szappanfőzéshez szükséges szódát a tengerparti sóirtalmu növények szolgáltatták, melyek elégetés által gazdag lúgtartalmu hamut adtak.

Mind e munkák, a két irányban, egy egész hetet vettek igénybe. Smith Cyrus elegendő mennyiségű vas-kénnel rendelkezett, melyből már most a kénsvat kelle kivonnia, a mire kész égetett edényei jó szolgálatot tettek. S

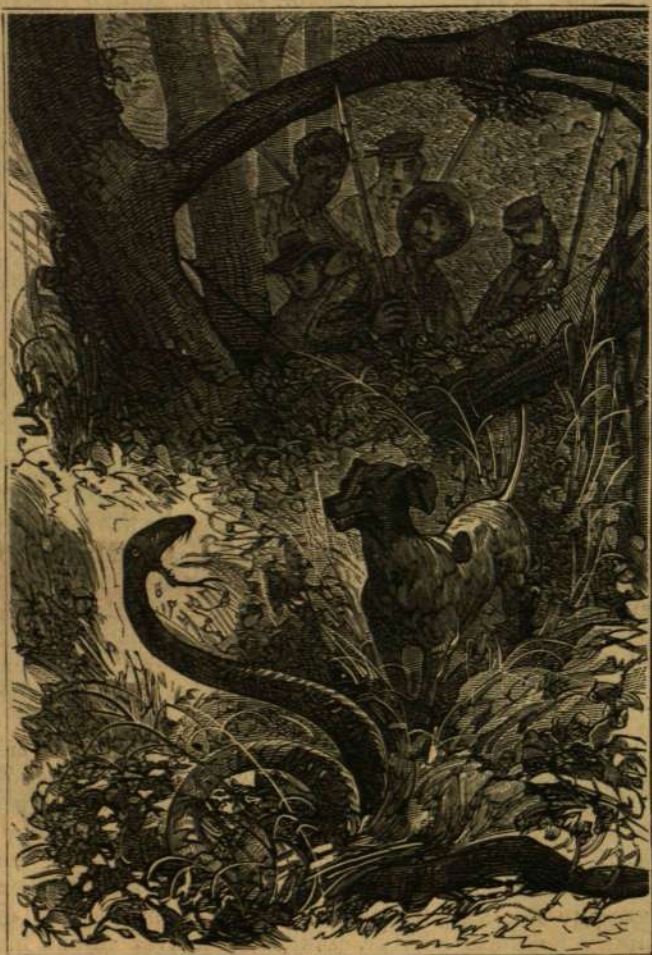
széttépte volna, s ezért, egyszerű szerkezettel, egy növényzsalakból készült fonal végére sulyos követ alkalmazott, melyet a fonal végének messziről való megmunkálásával veszélytelenül lehetett a kellő perczben és pontra lezuhantani. E megmunkálást pedig szintén nem maguk kézzel, voltak eszközöndök, hanem egy másik zsinag oly alkalmazásával, melynek egyik vége meggyújtván, mikor az másik végeig ég, az előbbi zsinag fölcsabaduljon s ezáltal a kő leejtését eszközölje. E második zsinag végig égésére 25 percz kivántatván, annak meggyújtása után elég idejök volt, hogy gyorsan sietve barlangjokba érjenek.

Abban a perczben, melyben oda értek, történt az isszonyu robbanás, mely az egész szigetet megrázkodtatta.

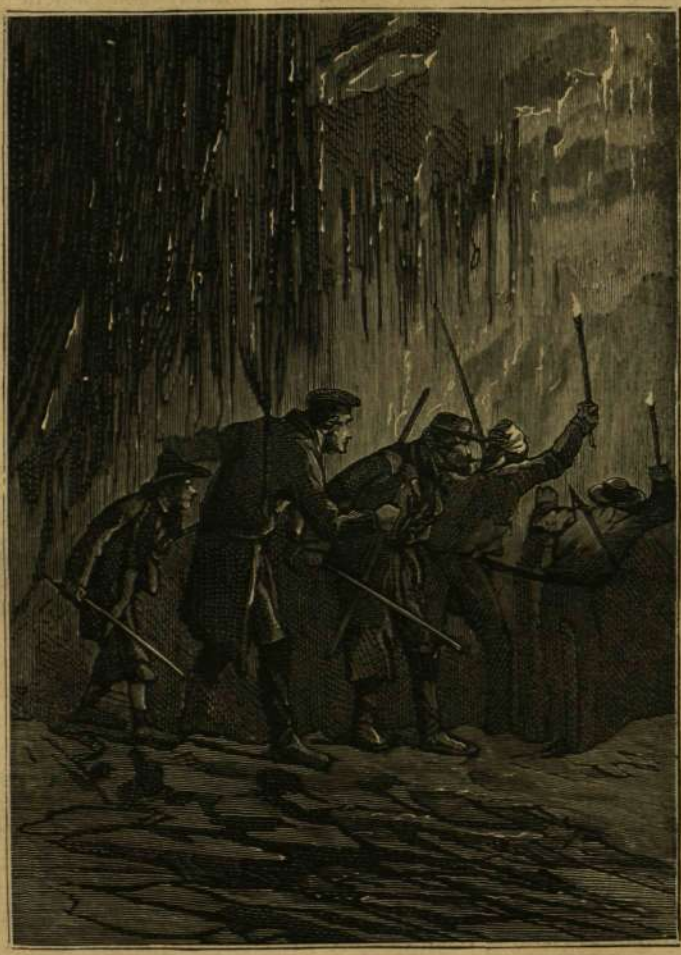
A terv tehát sikerült. A tónak egy új, az előbbinél legalább háromszorosa tágasb lefolyása nyílt, egyenesen a tengerbe.

Gyarmatosaink rudakkal, vasgamókkal, növényekből készült guzsokkal ellátva magukat, ismét a tóhoz siettek. Top is kísérte gazdait.

Csakhamar meggyőződtek a mérnök föl-
tevésének helyességéről. A tó déli sarkán az előbb viz alatt állott lefolyási üreg most szabadon állott. Elég tágas s egyszersmind kevéssé

Top és a kigyó.

A tó barlangja.

A LÉG HAJÓTÖRTÉJE.

lefolysa nem is kifelé, hanem belülről van, sőt hogy fölszínének látszólagos magasabb volta dacára belső összeköttetésben van a tengerrel; szóval, hogy nem is tó, hanem tengerszem, Erre látszott mutatni azon meglepő észrevétel is, hogy a tó vize, bizonyos irányban, és pedig déli sarka felé feltűnően gyors áramlatot mutatott, mely a bele dobott könnyű tárgyakat, például fadarabokat erősen sodorta arra felé, s ott, a víz színe alatt eltűntette. Figyelmesebb szemlélet s ismételt kísérletek meggyőzték a mérnököket, hogy ott, azon a ponton és pedig a víz színe alatt van a tó lefolyása, melyen vizének fölsőlegét kiüríti.

A mérnök föltette magában, hogy a lefolyás üregét hozzájárulhatóvá teszi. Ez csak a tó vizének más oldalon való leeresztése által történni lehetett meg, mely a tó felszínét annyira lesüllyeszte, hogy a lefolyás ürege annak fölébe kerüljön. A szándékolt leeresztés azon oldalon kellett hogy történnék, mely a tengerhez legközelebb feküdt, mivel pedig a part sziklából állott, csak azoknak robbantás általi erőszakos szétvetése által történni lehetett. Smith Cyrus tehát elhatározta: robbantó szer előállításáról gondoskodni.

midőn a megtörtént, csak egy lépés volt, hogy azót-savat hozhasson létre s annak a dugong zsirájából nyert glicerinnel való egyesítése által a nitro-glycerint, e roppant robbantó erejű rettenetes anyagot, melynek hatálya tisztesen felülmúlja a lőporét. E folyadék alkalmas volt arra, hogy a tópart egész szikla-falát szétvesse.

Másnap, május 21-kén, az egész társaság a hely színére ment, a hol a nagy műtétet véghez viendők voltak. Vaseszközeikkel a sziklába mély üreget vészték, olyat, mely a nitro-glycerinnél legalább 10 litre mennyiséget befogadhat. Bármily nehéz munka volt is, felváltva dolgozván rajta, este négy órára a mina készen volt.

A nitro-glycerint azonban, hogy felrobbanjon, nem elég egyszerűen meggyújtani, a mikor robbanás nélkül szépen elég, hanem lőpamut, vagy robbanó sók által kell hirtelen, mintegy villanytűszerűen idézni elő a robbanást; vagy pedig ütés által idézni azt elő. Smith Cyrus készíthetett volna lőpamutot, mert volt azót-savanya; de egyszerűbbnek tartotta az utóbbi módszert alkalmazni. Csakhamar természetesen az ütést nem tehette közvetlenül a jelenlevő ember, mert akkor a robbanás azt is

meredek nyílás mutatkozott arra, hogy bele bocsátkozzanak, a mit, meggyújtott üszkök világánál meg is kezdték. Lassan s vigyázva haladtak lefelé az üregben, mely egyre tágasbodott s egy barlangszerű öblözetbe vezetett. Ez egy alkalmas tartózkodási helyet, nagy termet alkotott, melynek csak két baja volt még: a világítás hiánya és a felülről való hozzájutás nehézsége. De Smith Cyrus csakhamar meggyőződött, hogy mind a két bajon lehet segíteni, mert az üreg előfala, a tenger felé, elég vékony arra hogy áttörhető legyen s mind bejáró ajtót, mind világító ablakot lehessen rajta vágni. Csakhamar voltak s ezt azonnal meg is kísértették. A vékony fal csakhamar át volt törve s kitűnt, hogy a Cyrus számítása s részben is helyes volt. Egy még tágasabb s valóban palota-csarnokszerű üregbe jutottak, mely minden igényeiknek teljesen megfelelt.

Fáklyáik azonban leégtek s ezuttal vissza kelle térniük azon föltétellel, hogy másnap ismét előjönek vizsgálódásaikat s ha lehet berendezkedésüket folytatni.

(Vége következik.)

Budapest jótékony intézetei.

XXI. A magyar írók segélyegylete.

Ha azon nyomor is, melybe az illetőket saját bűnök s munkakerültségök juttatta, fölbreszti a részvétet a nemes szívből, hanem az embert látja: mennyivel inkább érdemesek a segélyezésre azok, kik szegény sorsra jutottak azért, mert egész életük a közjóra irányult önfeláldozó munkásság volt. Mert a jelen önzésre hajló korban is vannak emberek, kik megvetve a gazdaság csábait, — melynek gyűjtésére pedig tehetségeik képesekké tennék őket, — nemes elhatározással oly munkakörbe lépnek, melyben szorgalmuk díját inkább önértékükben, mint munkájuknak megfelelő anyagi javadalmaztatásban lelik föl; vannak emberek, kik áthatva egy nemes eszmétől, csupán ennek élnek, felelve minden mást, még a jövőjükről való szükséges gondolkodást is; vannak emberek, kik megzívelt szívvel az igazság keresésének lelki édességét, minden mástól eltekintve, hatolnak beljebb-beljebb a tudás ismeretlen vidékeibe, éjjelök s nappaluk egy, s míg lelkök előtt az emberiség jövő haszna lebeg, ők maguk sokszor megéheznek, vagy a munka alatt legörnyedve, nélkülözések várnak rájuk s övéikre. Olyanok ezek, mint az a kis bogár, mely míg az emberek által felhasznált finom szálát ereszt, egyszersmind önmagának koporsót készít. . . . Az ilyeneknek nyújtott segély nem a könyörület fillére, hanem a hála adója.

A közügy oly munkái, kik egyet-
vetnek a mégis igen szűken aratnak, a társadalom azon osztályában találhatók fel leggyakrabban, melyet leghelyesebben tanító-osztálynak nevezhetünk. Ide tartoznak a tulajdonképi tanítók, a tudósok s írók. A tanítók bizonyos erkölcsi testületek hivatalnokai, és segélyezésükre, nyugdíjazásokra e testületek részint tettek is már valamit, részint sürgetős kötelességök, hogy tegyenek. Az író mint ilyen nem hivatalnok semminemű szerves testületnek, ő minden forrászerű megbízatás nélkül szolgálja a társadalmat s nemzet érdekét; érette tenni tehát a nemzeti társadalom kötelessége.

A mit Petőfi mond, hogy »A költő és a sorsharag egy anyaméhéből született«, ma már általánosságban nem áll. Irodalmi viszonyaink olyanok, hogy a legtöbb munkás megélhet munkája után. De az irodalom s tudomány egyszerű munkása s »tisztelőre méltó közalkalmazott«, ha egyszer kiejti kezéből a tollat, nem ritka eset, hogy azonnal bekopogtat nála a paizsos ellenség, a szűkölködés; s ha út a válás órája, sok elmondhatja a költővel:

„Eleget éltam, hogy utánam
Emlék maradjon itt alatt:
Emlékül inséget hagyok s e
Két vagy három boldogtalant!”

De hála istennek! a magyar társadalom gondoskodott róla, hogy munkaképtelenné lett írói s az elhalt írók szűkölködő családját megóvassanak az inségtől. A »magyar írók segélyegylete« több mint egy évtized óta jótékonyan működik e célra.

Alapításának eszméje még az ötvenes években merült föl. A nemzet teste békába verva, a nemzeti rendes tevékenység meg volt zsihasztva. A szenvedés öntudatra ébreszté az álmodozó nemzetet, s a kö-

zös nyomás a nemzetiség föntartásának eszméjében egyesíté a pártoskodásra hajló magyart. Az arisztokratia s a közrend jobb-jai összeveték vállalkait. Kemény Zsigmond báró, az alapos s mélyre látó publicista kimondá a jelszót: A magyar kardjával többet nem lehet nagy, de a szellemi munkásság tere nyitva áll előtte, s egyedül a szellemi erő fegyvere az, mely által föntarthatja s fontossá teheti nemzetiségét. — A harc által szétszórta s megkímélt írók csoportosulni kezdenek. Sokan közülök, — mert szabadon írni nem lehetett, — az iskolák szószékeire menekültek, hogy itt hathassanak a serdülő nemzedékre. A hatalom nyomása dacára is, kivált az ostrom-állapot megszűnése után (1854), új irodalmi vállalatok keletkeztek s találtak pártfogásra. A közönség figyelmé az írók felé fordult s kezdé őket megbecsülni. Garay János árvái részére 1854-ben közel 10,000 forint gyűlt be közadakozásból. Pompéry János, a Pesti Napló akkori munkatársa, felismerte a kedvező alkalmat, 1854. júniusában a P. Naplóban felhívta a közönséget, hogy a helyett, hogy minden egyes író halála vagy szerencsétlensége esetén gyűjtést eszközöl-
nének, sokkal célszerűbb volna egy (mint nevezé) »irodalmi tartalékpénztár-
nak« adakozás útján létrehozása. A nemzet kedvező hangulatának felismerése mellett egyszersmind sok íróknak akkori helyzete is ösztönözhetette őt e felhívás tételére. Azon években nemzeti ujászületésünk irodalmi bajnokai részint elaggva, részint szellemileg megtörve, inségekben tengették végnapjaikat.

A felhívás kedvező fogadtatásban részesült. Nehány hét alatt az ország minden részéből közel 2000 forint gyűlt be a Pesti Napló szerkesztőségéhez. Károlyi István gróf 10,000 forintot ajánlott, ha az egylet a célzott biztosító szabályok védelme alatt megalakul. Ott találjuk még az egylet bölcsejénél a nemes Eötvös József bárót s az Akadémia akkori elnökét Teleki József grófot. A három főur meg-
tette a lépéseket a belügyminisztériumnál az egylet felállítására. De a hazafiak buzgólkodását s a tervezett jótékony egy-
letet még csirájában elfojtotta a nemzeti mozgalmakra féltékeny bécsi kormány. Az egylet alakítása betiltatott s a begyűlt összegek rendőrileg lefoglaltattak. Áludt az ügy egész a 60-as évek elejéig, midőn a bilincseiből kiszabadult nemzeti tevékenység ismét életre szólította. A kezdeményező Pompéry Jánost, az eszmé meg-
pendítőjét kéri föl az alapszabályok kidolgozására. 1860. végén egy a pesti nemzeti kaszinó pecsétjével lezárt névtelen levél érkezik Eötvös József báróhoz, benne a horvátországi fönyereményének, 12,000 forint értékű ezüst készletnek nyertes sorsjegye, melyet a névtelenül maradni kívánó nyertő az írói segélyegylet részére ajánlott föl. A helytartótanács visszaadta a rend-
deli a lefoglalt összegeket. Károlyi István gróf megújítja ajánlatát, s 1861. február-
ban az egylet ügyében érkekezletre hívja magához Károlyi György grófot, Eötvös József bárót, Kemény Zsigmond bárót, Arany Jánost, Csengery Antalt, Pompéry Jánost, s a főváros több előkelő íróit. Az alapszabályokat megvitatják, ideiglenes bizottsággá alakulnak, s a közgyűlés meg-
tartásáig elnökül Károlyi István grófot, alelnökül Eötvös József bárót kéri föl. — Az alapszabályok megerősítettén,

1861. november havában megtartott az első közgyűlés, mely az elnöki s helyettes-
elnöki tisztre ugyancsak Károlyi grófot s Eötvös bárót választá meg.

Az egylet tagjai (évdíjasok 12 for-
rinttal, s alapítók 200 forinttal) gyorsan szaporodtak. A főnemesség buzgó fölka-
rolta az ügyet: az alapító tagok névsorá-
nak nagy részét előkelő családaink nevei
töltik be; de találunk mellettük kereske-
dőt, hivatalnokokat, néhány főpapot,
néhány író, ott találjuk nagyobb városa-
inkat, több kaszinó- és takarékpénztári
egyletet. Számos író, papok, ügyvédek,
kaszinók az évdíjas tagok sorába lép-
tek. Sokan egyszer-mindenkorra küldtek
kisebb-nagyobb adományt; sőt a haza
határain messze túl levő honfiak is meg-
emlékeztek e nemes czélú egyletéről. »A
kiköltözött magyar — mondja az egylet
Évkönyve — Mexikóban sem feledkezett
meg rólunk. A magyar katona Lombardia
síkjairól is beküldötte filléréit. Egy kisvá-
rosi szegény özvegy asszony végrende-
létében keresményének egy jó részét egy-
letünknek hagyta.«

Az egylet nagyon szépen gyarapodott. Évenként hangversenyek tartottak s tar-
tatnak, melyek jövedelmei tőkésítettnek.
Az említett névtelen által beküldött ezüst
nyeremény némely más ajándéktárgyak-
kal újra kisorsoltatott s a sorsjáték 28,000
forintot jövedelmezett. 1862. végén 50
ezer, egy évvel később 97 ezer forint volt
az egylet alapítókéja. 1872-ben Wenk-
heim Krisztina báróné, menyegzője
alkalmával 10,000 forint alapítványt tett
s az egylet harmadik Maecenásává lőn.
Ma már 165,000 forintot tesz az alapítóké,
melyből 105,000 forint tényleg be van
fizetve, a többi kint levő, de kamatozó
alapítvány. — 1868-ban, az utóbbi köz-
gyűlés alkalmával, az alapító tagok száma
206, az évdíjasoké 83 volt. Jelenleg az
alapítók száma mintegy 350; míg az évdí-
jasoké 8-ra olvadt le. Az utóbbi években
alig volt jótékony és tudományos intéze-
tekre hagyományozó, ki végrendeletében
az írói segélyegylet részére is ne tett
volna alapítványt. — Ily szép pártolás
mellett, a múlt évben már 9464 forint
volt az alapítóké után járó biztos jövede-
lem; melyhez hozzáveendő még a kor-
mány által az utóbbi években adott 1000
—1400 forint évi segély, továbbá a kisebb
adományok s a hangverseny jövedelme,
mint rendkívüli bevételek.

Az irodalom iránt érdeklődő közönség
hihetőleg óhajta itt értesülni névszerint
is azon írókról vagy családjaikról, kik
már eddig az egylet jótékonyágát élvez-
ték. De az egylet igen helyesen, a keresz-
tyéni nemes elv szerint, nem akar sátorozni
jótéteményeivel. Alapszabályai értelmében
a segélyezések titok leple alatt történ-
nek, a nagy közönség előtt meg nem
neveztetnek; úgy azonban, hogy a tagok
közül bármelyik is jogában van e czélból
megtekinteni az egylet jegyző- és szám-
adási könyveit. — Az alapszabályok
értelmében e segélyegylet pénztárából
segélyt nyer mindazon inséget szenvedő
magyar író, ki az irodalom valamely ágá-
ban magát kitüntette, vagy ki több évi
folytonos írói munkásság által az általános
magyar irodalmi tevékenység részére hasz-
nossá vált; valamint az írók szűkséget
szenvedő családja is. — A segélyezések
vagy rendes évenkéntiek, vagy egyszer

mindenkori adott rendkívüli segélyek. A jelen évi jegyzőkönyvben 40 rendes segélyzési összeg van bejegyezve, melyek közül csak 4-et élveztek munkára képtelen írók, a többi elhalt írók özvegyei s árvái. — E 40-fel, az igazgatóság belátása szerint arányban szétosztott segély ez évben összesen 9960 forintot tesz; tehát közép-számítás szerint egy-egy részre 250 forint sem jut belőle. Tekintve, hogy e segélyzéseket legtöbb esetben több tagból álló családok kapják, átláthatjuk, hogy az alaptőke szép szaporodása mellett is csak mily részszert való segélyeket osztogathat az egylet, s hogy az alaptőke további növekedése még mindig mily kívánatos. — A rendkívüli segélyzések szegény írók temetésére vagy betegeskedési idejére adatnak. Mintegy 2000 forint adatott ki évenként az utóbbi időben ily cím alatt. Tehát összevéve az egylet jelenleg mintegy 12,000 forintot oszt ki évenként. Ezenkívül szorult helyzetbe jutott íróknak ad ugynevezett segélykölcsönöket, melyek visszafizetendők ugyan, de az egylet nem sürgeti, s a visszafizetést mindenkinek körülményeire és becsületére bizza. — Az egylet fennállása óta kiosztott segélyzési összeg mintegy 70,000 forintba tehető.

Az írói segélyegylet vezetését elnökövel együtt 7 rendes és 4 póttagból álló igazgató bizottság, egy 3 tagú ellenőrködő bizottság, s egy titkár viszi. E bizottságok tagjait, kik közt 3 írónak kell lenni, a közgyűlés 6 évre választja; a titkár az igazgató bizottság. A legutóbbi, 1868-ban megejtett választás szerint az igazgató bizottság tagjai: Károlyi István gróf, elnök; Eötvös József báró, helyettes elnök (helye még nem lett betöltve); Arany János, Csengery Antal, Deák Ferencz, Lónyai Menyhért, Fogarasi János. Az ellenőrködő bizottság tagjai: Károlyi György gróf, Morócz István, Weisz Bernát. — Póttagok: Jókai Mór, Korizmicz László, Ledniczky Mihály, Greguss Agost. Titkár: Gyulai Pál. A pénztárnoki állomás, melyet Szathmáry Lajos viselt, az utóbbi időben megszűnt, s az egylet pénzeit a földhitelintézet díjtalanul kezeli. Az igazgató-bizottság havonként, vagy a szükséghez képest többször is ülést tart és határoz a segélyzések felől. Az ellenőrködő bizottság évenként nyilvánosan számot ad a lapokban az egylet pénztárának állapotáról.

A magyar írói segélyegylet megalakulása s működése nem egyszerű jótékony-sági tény, hanem olyan, melyben a nemzet magát tisztelte meg. De hogy ez intézet a nemzeti társadalomhoz méltóvá lehessen, nem szabad a kezdet sikerénél megállapodni. . . A mostani szomorú napoknál kedvezőbb idők feladata lesz, hogy az írói segélyegyletet a magasatos czélhoz mért erővel s eszközökkel ruházzák fel!

Komáromi Lajos.

Monda, mese és babonáság.

A monda, mese és babonáság vagy tévhiedelem szoros összeköttetésben állnak egymással, de azért mindegyik külön dolog s mindegyiknek más az eredete s más a hatása lelkünkre. A monda lehet igaz is, legalább alapja mindig valami megtörtént esemény; a mese vagy rege nemcsak hogy nem igaz, hanem valószínűtlen is; a babonáság pedig nem egyéb, mint esztelen balhít a természetfölötti és lehetetlen dolgokban. A két első mindig érdekes és örömmel hallgatják vagy olvassák a művelt

emberek is; az utóbbi ellenben valóságos csapás a népen, minthogy annak lelkét s józan értelmét támadja és rongja meg. A világ tele van csodás történetekkel és mesékkel, a melyeket a tudatlanok többnyire mind elhisznek. Majd minden országban föltálatlan példák a hosszúalvók ismeretes története. Nagy Károly császár Hessenben trónján ülve koronás fővel s jobb kezében karddal most is él, csak épen hogy alszik s várja, míg az Antikrisztus megérkezik; az ephesusi hét ifjú, kik nem akartak tőrdet-fejet hajtani a bálvány előtt Decius császár parancsára, most is alszik, őrde rózsaszínű arecezal és aludni fog az utolsó ítélet napjáig; egy keresztényen pap szent Zsófia templomában (Konstantinápolyban) alszik s várja, hogy a törököket kiverjék Európából; három cseh bányász a Kuttenberg nevű hegy belsejében alszik s végre a thüringiai erdő egyik ropant sziklahegyének gyomrában most is ott alszik Barbarossa (rőt szakálú) Fridrik császár és hat lovagja. Egyszer egy pásztor a szikla belsejében véletlenül egy óriási barlangba vetődött s ott lelte mind a hetet mély álomba merülve nagy márvány asztal körül, melyen a császár szakála egészen keresztül volt növe. A lépek zaja fölébreszté őt s azt kérde a pástortól:

„Repkednek most is a hollók a hegyek fölött?”

„Igen!” — viszonzá a pásztor.

„Akkor még ismét száz évig kell aludnunk!” — mondá a császár s azzal megint elaludott.

Svájcban három különböző helyen három Tell Vilmos alszik. Egyszer egy pásztor-fiu az egyiket fölfedezte s utána mászott a mély barlangba. „Hány óra?” — kérde tőle Tell Vilmos. „Epen dél van” — felelé a fiu. „Oh jaj! ugy még nem jött el az én óráim” — mondá Tell és ismét lefeküdt aludni.

A holdbeli emberről is számtalan tévhiedelem uralkodik majd mindenütt, alig van ország, melyben valamit ne tudnának beszélni felőle. Nekünk is van pár csinos népmesénk róla. Uj-Angliában (Észak-Amerika keleti államaiban) a dajkák azt szokták mesélni a gyermekeknek, hogy egyszer Mózes a zsidók ünnepnapján, szombatban, egy embert talált az erdőben, ki száraz ágakat szedegetett össze, tehát dolgozott, a mi nagy bűn volt a zsidóknál ünnepnapokon. E gonoszágáért arra büntette őt Mózes, hogy itele napig a holdban lakjék. A németeknek is van erről egy történetük. Réges régen sok száz évvel ezelőtt egy öreg ember vasárnap reggel az erdőbe ment fát vágni. Mikor egy jó hasábal készen volt, összekötötte azt és botját keresztül szurván rajta, vállára vette és vitte haza felé. Utközben egy pappal találkozott, ki legdiszebb talárjába volt öltözve. A pap így szólította meg őt: „Nem tudja-e, barátom, hogy ma vasárnap van a földön és mindenkinek tartózkodnia kell minden dolgotól?” — „Vasárnap a földön, vagy hétfő az égben, az nekem mindegy!” — mondá nevetve a favágó. — „Akkor hát hordozd terheted örökre” — mondá a pap; — „s minthogy nem tisztelted a vasárnapot a földön, hát legyen hétfő az égben az utolsó ítélet napjáig!”

Erre a pap eltűnt s az öregot valami láthatatlan, tirkos hatalom fölragadta botostól, fahasábotól és fejszéstől együtt a holdba, hol jelenleg is látni lehet minden holdtöltekor, ha derült az éj.

Norvégiában meg azt hiszik, hogy a holdban két ember látható, egy férfi és egy nő; az előbbi szedret dobált a templomba menők után, az utóbbi pedig vaját köpült vasárnap. Derült, hideg téli éjszakákon gyakran mutogatják a szederindát czipelő férfit és a köpülő dézsát tartó nőt a holdban.

Igy van ez a bolygó zsidó regéjével is. Alig van keresztényen tartomány, melyben róla egy vagy két történetet ne tudnának. Doré Gusztáv, a híres francia festő, nagyon szép képet készített az elátkozott zsidóról, ki a festményen úgy van feltüntetve, hogy épen boltjának ajtaja előtt áll s az Űdvözítőnek megtiltja, hogy háza előtt kipihenhesse fáradalmait s mikor ezért Krisztus azt mondja neki, hogy: „Vándorolj hát, a meddig én visszatérek!” — a zsidó gunyosan fölkapja e szavakra. Egy másik képen már igen öreg, összeaszott embernek van föltüntetve, ki az utazásban

kifáradt és az átok alatt meggörnyedt, de azért folytonosan vándoroznia kell tovább, tovább! Egy harmadik képen már a végtélet trombitája elhangzott, a halottak föltámadtak s midőn minden más ember fölemlött részeit, a fáradt öreg nyugodtan leül, eldobja saruit és nyugalomra tér.

Valami háromszáz évvel ezelőtt egy német doktor (Paul von Eitzen) egy öreg embert látott, kinek firtjei vállaira omoltak le; ott állt a templomban meztitál az egész isteni tisztelet alatt s mélyen meghajtá magát, valahányszor a Jézus nevét hallotta említetteti. A doktor közelébe furakodott s kérdezé tőle, hogy kicsoda?

„Jeruzsalmi születésű vagyok,” — felelé az idegen; — „nevem Ahasverus és csizmadia mesterséget folytattam; és láttam Krisztust a keresztfán!” „Micsoda!” — kiálta fel ijedten az istenfő doktor, visszarettenve az idegentől. „Igen!” folytató a zsidó — „én láttam Krisztust a keresztfán. Mikor ajtóim előtt vitték el, kis fiammal épen künn állottam; az Ur Jézus meg akart pihenni, de én megtiltám azt neki házam előtt. „Csak előre, zsidók királyai!” — mondám. Szomoruan tekintett rám s így szólt: „Menj hát te is!” — és attól az órától kezdve, tizenöt század óta, folytonosan bolyongnom kellett a földön.”

Eitzen doktor azt mondja, hogy a zsidó senkitől sem fogadott el alamizsnát, sohasem nevetett, bünbánónak látszott, mindig a szentírást olvasta, beszélt minden nyelven és többeket meggyőzött annak igazságáról, a mit mondott. Elhiszszük; abban a korban még könnyen hívők voltak az emberek s különben is a bolygó zsidó rendkívül érdekes regéje a Mátyás evangéliuma XVI-ik könyvének 28-ik versén alapulván, igen sokat foglalkoztatá a hitbuzgó keresztények képzelőtehetségét. Az az ember, kit a német doktor látott, kétségtelenül valami kitanult család lehetett s mégis olyan mély nyomokat hagyott Németországon megjelenése, melyek az emberek emlékezetéből sokáig nem enyésztek el. A számok hatalmára sokat adott s maig is több furfangos számtani különösséget és talányt tulajdonítanak neki. Például azt tartják, hogy a kilenczes szám sajátos tulajdon-ságát is a bolygó zsidó kalkulálta ki. Ugyanis ha a 9-et 2-vel, 3-mal, 4-el stb. sokszorozzuk, az összeget képező egyes számjegyek összeadva mindig 9-et fognak tenni. Például:

9 szorozva 2-vel	= 18 és 1 meg 8 = 9
9 " 3-mal	= 27 és 2 meg 7 = 9
9 " 4-gyel	= 36 és 3 meg 6 = 9
9 " 5-tel	= 45 és 4 meg 5 = 9
9 " 6-tal	= 54 és 5 meg 4 = 9

és így tovább egészen addig, a míg a 9-et 10-zel szorozzuk, mikor is az összeg 90 levén 9 meg 0 ismét csak 9 lesz. Sőt még ekkor is tovább mehetünk s ha 9-et 11-el szorozunk, az összeg 99, ez utóbbi két számot összeadva kijön 18, e két szám összege pedig, t. i. 1 meg 8 ismét csak 9.

9-et 12-vel szorozva	= 108 és 1 meg 0 meg 8 = 9
9-et 13-mal	= 117 és 1 meg 1 meg 7 = 9
9-et 14-gyel	= 126 és 1 meg 2 meg 6 = 9

és így megy tovább akármeddig.

A többi ugynevezett bűvös számtalányok közt a bolygó zsidónak tulajdonítják a következőt:

2	7	6
9	5	1
4	3	8

E kilencz számjegyet akár függőiesen, akár vízszintesen, akár keresztben adjuk össze, az összeg mindenképen 15 lesz.

Az efféle bűvös számalakokat régente talizmánul, vagyis a gonosz hatalma ellen őszereül használták. Többnyire finom szövetbe foglalt pergamendarabokra írták, vagy a házak bejárata fölé metasztették a kőbe, könyvek táblájára írták, öltönyökre himezték föl vagy végre az eladásra szánt portékákra nyomtatták s az egész középkorban sokan meg voltak győződve a felől, hogy e bűvszereknek nagy ereje van minden ragadós betegség vagy másféle baj ellen. Dürer Albert, korának legnagyobb művésze, nem volt ment a babonáságtól. Házának ajtaja fölé, a csemettyű mellé, oda volt vésve a következő bűvös számalakzat:

16	3	9	13
5	10	11	8
9	6	7	12
4	15	14	1

E számok, 1-től 16-ig, alulról vagy felülről, vízszintesen vagy függőiesen, keresztben vagy hosszban, elülről vagy hátulról adva össze mindenképen 34-et fognak tenni. Ugyes dolog, az igaz; de mégis méltán csodálkozhattunk, ha elgondoljuk, hogy egy olyan böles és istenes ember, mint Dürer volt, miként hihetett az efféle hókusz-pókuszokban, hogy azok a ház fedelét a tűztől, az ajtót a betöréstől s az egész családot a betegségtől meg tudják óvni.

Minden tévhiedelem és babonáság nevetéses és hóbortos. Harangozni a vihar és jégeső ellen; sőt vetni a vállon keresztül, hogy a bekövetkező bajt megelőzzük; seprűt tenni a pitvarajtóba házörökre; örvendeni, hogy az ujhodtat pénzzel zseblükben pillanthattuk meg; félni, ha tizenhármán ülünk az asztalnál — ezek s a többi efféle babonások mind oly esztelen-ségek, a melyek felvilágosodott századunkba már nem illenek s a felnőtt emberekből gyermekeket vagy nevetésre méltó eszelőköcsöket csinálnak. Hinni, hogy egy csorba vagy görbe krajeczár, ajándékba kapva, szerencsét, a bicsak pedig szerencsétlenséget hoz és a barátságot ketté metszi: hogy pénteken, vagy a hónap 13-án utnak indulni nem jó, és hogy ha háromszor egymásután ugyanazt álmodjuk, az teljesedni fog s végre hogy ha ballább kelünk ki reggel az ágyból, egész napunk rossz leend — szintén ideitlen babonások és badarások, melyek ma már csak szegényt hoznak a bennők hívőkre. Sokan vallásosságából babonások; pedig a vallás és babona két különböző dolog; egyik az istennek, másik a tudatlanságnak szolgál.

A hétről.

○ „Lesz még egyszer karácsony! Ezzel szokta magát vigasztalni a magyar ember, ha rosszul megy dolga. No erre a vigasztalásra, ha valaha, most istenigazában rászorultunk. Egy kis vidám, derült ünnep ugyancsak beférne szomorú napjaink közé. Hanem isten tudja, ez a most közlegő karácsony sem akar olyan lenni, mint máskor szokott. A kereskedő, a kinek egész esztendőn keresztül átkozott rosszul ment az üzlete, az ünnepek előtti idővel szokta vigasztalni magát. Hiszen a legszegényebbek is van valakije, a kit önmagánál jobban szeret s a kinek, ha tán nélkülözéssel ejti is szerét, ezen a napon egy kis kedves meglepetést ohajtana szerezni. Még a napszámok asszony is hetek óta takarítgat egy-két garast keservesen szerzett napi keresményéből, hogy gyermekének karácsony estéjén egy fenyőágránéhány szál vékony viaszgyertyát gyújthasson, s annak világánál csillogtassa azt az egypár aranyfűtőst diót, almát, a minek a gyermek úgy örül, — mert hiszen a Jézuska hozta. — Most? Átalanos a panasz a boltosok között, hogy álló napokon keresztül üres az üzlet. Nincs a ki vegyen, mert nincs miből. A legszebb, a legtisztább örömrre, arra tudniillik, hogy kedveseinknek örömet szerezzünk, ma holnap ki lesz vetve a luxus-adó. Mint valami nagy csodát emlegetik az újságok József főherceget, a ki bejárja a boltokat, hogy gyermekeinek karácsonyi ajándokul játékot vásároljon. Nemsokára csakugyan úgy lesz, hogy az embernek főhercegnek kell lenni, hogy az ilyesmit megtehesse. Nem karácsonyi kalácsra, bárcsak kenyérre lenne elég.

Az is szomorú egy „Krisztkindi” lesz (magyarul szólva), a mit a képviselő urak választóiknak visznek az országgyűlésről. Adó-törvények halommal. Vajjon hogyan fogják föltálatni. Hanem a főváros mindameltt mulat. Az írók és művészek társasága elhatározta ugyan, hogy tekintve a sanyaru idöket, nem rendez bált az idén. De azért a most beálló idény alatt mégis a redoute fogja vinni a főszerepet. A hangversenyek, azok az össze-jövételek, a hol a főváros vagyonszámba osztályai még a bálinal is nagyobb fényt szoktak

kifejtetni, már javában folynak. A nagy zenekari hangversenyek olyan közönséget gyűjtene-k, hogy arról ugyan senki a pénz hiányára következtetést nem vonhat. A svéd leányok hangversenyei szintén megtöltötték a redout kis termét egész a fuladásig s a népkonyhák javára rendezett étahangverseny talán még több embert gyűjtött, mint más években. Ezeket aligha előre vontozta ide. Majd jönnek a bálók is. Előre tudjuk, hogy egyik népesebb lesz a másiknál.

Nagyon föltehető, hogy a vidék sem marad hátra. A disznótörök, névnapok, táncvigalmak és a sok mindenféle titulus mulatandi ki fogja venni a maga részét bizonyosan. Mert az már természete fajunknak, hogy némely mulhatlan szükségletünket előbb el tudjuk altatni, vagy elodázni legalább, semhogy az effélékről lemondjunk. Ugy teszünk, mint az államférfiak: ha adósságra is, de mulatunk.

Ha jó dolgunk van: mulatunk. Arra való a jó kedv, hogy tombolja ki magát. Ha rossz a dolgunk: mulatunk. Arra való a bánat, hogy az ember belefojtsa valamibe.

Csak fölé, hogy a jelen körülmények közt nagyon keserves bójt lesz a mulatság ára.

Irodalom és művészet.

— Könyvpia. Mint Németországon a lipcei vásár, melyre minden új könyv megjelenni igyekszik, nálunk a karácsonyi és újvidő gyarapítja legfőltűnőbben a könyvpia. Most is egész sereg új könyv fekszik asztalunkon, a Franklin irodalmi társaság kiadványaiból. Itt van mindenkélt Jókai. „Egy magyar nábob” és „Kárpát Zoltán”, e maig is feledhetetlen hatású s közkedvességű regények (3—3 diszes kiállítású kötetben) ezuttal negyedik kiadásban jelennek meg. Ára 5—5 forint. Ugyanaz 6 népszerű olvasó kiadásából a 90—93 füzet (két kötetben, 1 frt 60 kr.) a „Mire megvénülünk” című regényt tartalmazza.

Beóthy Zoltán tehetséges fiatal novel-listánktól „A névtelenek” gyűjtő cím alatt: A zsebrák; Az ecset; A jötményt és A pókhálók című négy elbeszélést, illetőleg rajzot vesz-szük, igen diszes kiállításban. Beóthy jobb elbe-szélőink közé tartozik; ő az angol mintákat követi: előadása nem gyors, nem könnyed, de zamatos s részletekben és a lélekleti s jellem-rajzokban van ereje. E művei is méltóan sora-koznak az előbbiekhöz s élvezetes és egészsé-ges olvasmányt nyújtanak, melyben érzelmesség és humor szerencsésen vegyül. A kötet ára 1 frt 20 kr.

Verne Gyula érdekes és tanulságos utleirásai közül egyik jelesebb: a „Három orosz és három angol kalandjai Dél-Afrikában.” Nagy István által fordítva, kilencz képpel jelent meg. Ára 2 frt. Olvasóink előtt nem szükség Vernét ajánlani; a mit belőle eddig ismernek, úgy hisszük, elég ösz-tön, a többiek megismerésére. Lesz módunk különben az érdekes könyvet részletesebben is ismertetni.

A magyar nép és ifjuság számára meg-indított „Történelmi könyvtár”-ból az ötödik füzet tartalma: „Nagy Sándor és kora”, Áldor Imre, — a hatodik füzet „Nero s az első keresztény-üldözés” Vértessy Arnold tollából. Jól irt olvasmányok, melyek teljesen megfelelnek kitűzött céljuknak. Egy-egy fü-zet ára 40 kr.

Bihari Péter, a pesti h. h. főgymnázium tanára „A philosophiai tudományok encyclo-paediája” cím alatt oly alakban nyújtja a böl-cészet kivatát, mely nemcsak az e tudománynyal kötelezőszerűen foglalkozó tanuló ifjuságnak, hanem a nagy közönségnek is alkal-mas tájékoztatást nyújtani. A csinos kiállítású füzet ára 80 kr. Ajánljuk olvasóink figyelmébe, kik a bölcsészet körében könnyen és világosan o-hajtanak eligazodni.

A magyar büntető törvénykönyvi javaslat: A büntettekről és a vétségekről, első sorban a jogász világot fogja érdekelni. Ára 40 kr.

Vége a gyermek-irodalom is megint csinos adalékkal gazdagodott. Egyik az „Uj kis Re-géló”. Elbeszélések az ifjuság számára, írta Milész Béla; 4 csinos fűmetszeti képpel. Számos, részint eredeti, részint idegen (Campe, Andersen stb.) után átdolgozott, erkölcsi irányu s jól elbeszélte kis történetet tartalmaz. Ára igen izletes kemény kötésben 1 frt 50 kr. A másik Wohl Stefanie szép regékönyve, melyből, mai számunk mutatványt is közöl. A könyv hat szép képpel van ékítve s ára kötve 2 forint.

— „A kandalló előtt” elbeszélő költemé-nyek, mindkét nemű serdült ifjak számára. Írta, átdolgozta s fordította Szász Béla. Kolozs-várt Stein J. sajátja. 4 szép képpel, diszes és izletes kiállításban, czimképes nyomattal, ára 1 frt 60 kr. Semmi tekintetben nem hátrább való a közelebről megjelent többi ifjusági s gyermek-könyvknél, egy s más tekintetben ta-lán első helyet is érdemel közöttük. Különösen tartalmilag: az elbeszélő költemények, melyek között egy, „Ise hercegasszony” prózában van, a többi kötött beszédben, tartalomra és alakra nézve a legjobbakkal közé tartoznak, miket általában az ifjusági irodalom fölmutathat. Ne-hány eredeti: „A harmincz pénz” (a Judás tör-ténete), „A mostoha gyermek”, „A Jó István hajója” (képpel), „A három katoná”, „A kis egér farkinozája”: a szerző legjobb költemé-nyei közül valók, a fordított és átdolgozottak között is oly kitünőkkel találkozzunk, mint „Roland apród” (képpel) az Uhland balla-dája, „Gond anyó története” (francia népmese után), „A jó isten özenete” (képpel) Harter Mari után, sat. Mai számunk mutatványt is ad belőle. Ajánljuk ez ép oly szép, mint jó köny-vel, szülőknek és gyermekeknek, egyrésztől megvételre, másrésztől olvasásra — czélszerű karácsonyi ajándék.

— „A magyarországi néptanítók második egye-temes gyűlése”, kiadja a rendező bizottság. E nagyérdemű gyűlésnek, mely Budapestten 1874. augusztus 9—13. napján tartatott, egész törté-neket, jegyzőkönyveit, beszédit, szakosztályi tárgyalásait, tanszer- és tankönyv-kiállítását: ime a 375 negyedréti lapra terjedő nagy könyv ép oly gazdag, mint érdekes tartalma. Ára 1 frt, olyan, hogy minden tanító és tanügybarát megszerezze hit.

— Asbóth János „Magyar conservatív poli-tika” című munkájának első kiadása két nap alatt teljesen elfogyott, ugyhogy Légrady test-vérek nyomdájában most a második kiadás készül. Ily rendkívüli kelendőség nálunk a legkritikább esetek közé tartozik.

— A „Protestáns Egyházi és Iskolai Lap” jövő 1875-ki előfizetési főlhívása megjelent. Ballagi Mór lapja a jövő évben 18-ik évfolyamába lép; iránya, szelleme általánosan ismeretes a pro-tesztáns közönség előtt. Mint a főlhívás mondja: „e lap 17 évi folyamán elég programmal, s egy-szersmind kezességül szolgál arra nézve, hogy az evangéliumi szabadság lobogójához, mely alatt eddig szolgált, hű marad ezental is.” Tartalmát illetőleg is elég megemlítenünk, hogy folytonos figyelemmel kíséri a bel- és külföldi egyházi és iskolai mozgalmakat, a magyaror-szági és erdélyi összes prot. egyházkerületek ügyeit; állandó rovata van az újabb irodalmi termékek ismertetése és az egyes egyházak s az egyetemes magyar prot. egyház történe-tének gazdagítása végett, s végül változatos tárcza s az egyházi és iskolai napi események rovata egészíti ki a lap tartalmát; munkatárjai sorában ott találhatók a prot. egyház számos elismert kitünősége. A „Prot. egyházi és isk. Lap” jövőre is hetenként két ivnyi tartalommal jelenik meg, s előfizetési ára egy évre 9 frt., félévre 4 frt 50 kr., negyedévre 2 frt 25 kr. Az előfizetési pénz a lap kiadó-hivatalába (Bu-dapest, Mária-utca 10. sz.) küldendő.

— Uj lapok. „Közlemények az állat- és növényhonosítás és nemesítés köréből”

cím alatt megjelent az állat- és növényhono-
sító társaság hivatalos közlönyének mutatóny-
száma, melyben az előzőn az állatkerti ügyek
fölsorolásán kívül három czikk van: A gabna-
szípol, dr. Horváth Gézáól. A kabak-félék
nehány jelessebb s újabb fajairól, dr. Farkas
Mihályról. A zöld róza, báró Nyáry Gyulától.
„Kassa és vidéke” cím alatt újvekr
Kassán vegyestartalmu hetilap fog megjelenni.
Laptulajdonos a felelős szerkesztő dr. Rössler
István leendő. Előfizetési ár: egy évre 6 frt,
félre 3 frt. — Debreczenben közelebb
Balogh Ferencz iskolai hittanár szerkesztése
mellett egy új protestáns lap fog megindulni,
mely, mint a „Deb.” írja, mártanyilag is biz-
tosítva van. — Az „Egyetértés”, a független-
ségi párt közlönye, megnagyobodott s most
már egy középnyagúság iven jelenik meg. A
lapon most Csávolzsky Lajos és Oláh Ká-
roly vannak megnevezve mint felelős szerkesz-
tők és kiadótulajdonosok. A Debreczen-
t, melyet azelőtt Oláh K. szerkesztett, most
Szathmáry Károly szerkeszti.

— Az „Öthön” harmadik füzetét a követ-
kező tartalommal jelent meg: „Az első felté-
tel,” vezércikk a magyarosodási mozgalomról
Visi Imrétől, „Vesd meg az idegent” költemény
Dalmady Győzöttől, „A ki az ideálját keresi,”
elbeszélés levelekben, írta Hajnalka, „Szemere
Miklós”, irodalmi arckép Vilortól, „A nép-
ért” című tragédiából mutatóny Név László-
tól, „Bösz szomszéd” genrekép Balázs Sándor-
tól, nemzeti színházi szemle; „Tündérvilág”
utí tárcza Endrődi Sándortól és „Értesítő”
Závodszkytól.

— Szemléleti képek. A népiszkolai szem-
léleti oktatásnak, az első, elemi fokozaton leg-
nyegesebb taneszköze, a természeti tárgyak
közvetlen felmutatásán kívül azon szemléleti
képek, melyek a természeti és az emberi fog-
lalkozás köréből egyeseket vagy csoportokat
tüntetnek föl s a tanító előadásainak és magya-
rázatának kiindulási pontul és anyagul szol-
gálnak. Ily szemléleti képek gyűjteményét
indította meg közelebből a közoktatási minisz-
terium. Az egész gyűjtemény 40 lapra van
számítva, melyből 10 már megjelent, 10 e
napokban szintén közreboacsátatik. A képe-
ket elsősorban művészeink, — köztük Székely,
Than, Keleti, Greguss, Ujházi stb. — rajzolták
és festették s az egyetemi nyomda állította ki.
Oly gyűjtemény, minővel eddigéig egy nemzet
közoktatása sem dicsekedhetik; akár a rajta
átvonuló s rendszeres és tervszerű oktatási és
pedagógiai irányt, akár a művészi kivitel, akár
végre a nyomdai s műszaki eredményt tekint-
jük. Valóban, hacsak szobai ékességnek tekin-
tenők is, kiváló figyelmet érdemelne; még
nagyobbat, s teljes elismerést, mint taneszköz,
akár a magánoktatásban, akár a népiszkolában.
Mindenik lap magában egy művészi becsü
egész, együtt az egész a legnagyobb értékű tan-
eszköz. Az első két sorozat a következő lapok
cím foglalja magában: 1. Az emberi test részei.
— 2. A háziállatok s néhány kutyafaj. — 3. A
tölgyfa és a makk termése. — 4. Az iskola
udvara. — 5. A falusi piac. — 6. A földmives
ősi foglalkozásai. — 7. A földmives téli fog-
lalkozásai. — 8. A vásár. — 9. Marhavásár.
— 10. Sertésvásár. — 11. Légi tüemények. —
12. Alma- és körtefák. — 13. Parasztszoba be-
seje. — 14. Juhászat és sajtkészítés. — 15. A
földmives tavaszi foglalkozásai. — 16. Konyhai
életkép. — 17. Dió, mogyoró, gesztenye- és
naspolyafák. — 18. Esti kép (Teterő). — 19.
Lóistálló beje. — 20. A falu környéke s köz-
lekedési eszközök. — E sorozatból látható már
az egész gyűjtemény tanítástani rendszere s
összefüggése. A kivitelre nézve csak annyit
ismétlünk, hogy oly sikerült művet nemcsak
hazai, de a külföldi iskolákban s tanítási téren
is használnak keresünk. Mindenik lap egy műbe-
csü természeti, élet-, vagy genre-kép. A kiál-
lítás pedig, nyomás és színezés tekintetében az
egyetemi nyomdának — sőt bármely műinté-
zetnek becsületére válnék. Rajzoló s nyom-
tatók nemes becsésséggyal igyekeztek a legki-
tűnőbbet állítani elő. S az árak! A nagy alaku
s fali képek is alkalmas lapokból minden 10
alkot egy szállítványt s egy ily szállítvány
bolti ára 6 frt 50 kr. (Egy kép 65 kr, holott
legalább 2 frt értékű volna) — de iskolák szá-
mára, egyenesen a nyomdából csak 5 frt 85 kr.
Valóban: a vagyonszálló gyermekeinek,

az iskolapártoló a községbeli iskolának sem
szébb, sem jobb karácsonyi vagy újévi ajándékot
nem adhat e képek egy-egy, vagy ha módja
van, mind a négy szállítványánál.

— A nemzeti színházban a mult pénteken
került szíre Kazár Emil „Kincskeresők”
című népszínműve, mely igazi magyarzamatu
nyelvével, a színműben feldolgozott s a nép-
színműirodalomban eddigéig nem igen használt
népies elemével feltűnést s nem köznapi elis-
merést keltett. Valóban a szerzőtől, kinek a
„Kincskeresők” első kísérlete a nemzeti szinpa-
don, lehetetlen elvitatni azt az érdemet, hogy ő
is megmutatta, mily véghetetlen gazdag bányá-
ját birjuk az eredeti költészetnek azon a téren,
melyen egyik nemzeti specialitásunk, a magyar
népszínmű mozog. A mi a mű ellen felhozható,
az inkább a feldolgozásra vonatkozik, melyben
inkább látjuk meg a beszély-, mint a drámaíró.
Nem eléggé ismerős még a színpad titkaival.
és a színpadi hatás eszközeivel. Mindez azon-
ban oly hiba, melyet a gyakorlat el szokott
idővel mosni. S reméljük, hogy ezentul meg-
írandó műveiben a költő ér, a nyelv sikerült
kezelése mellett, ama hiányok mindinkább el
fognak enyészni, melyek még most kritikái
kifogás alát lehetnek, s hogy Kazárban, ki a
beszélyirodalom terén eddig is elismerést vívott
ki, egyikét fogjuk birni jelessebb színmű-íróink-
nak is.

— Jókainé asszony mult hétfőn fejezte be
vendégszerelését Kolozsvárról. Szokásaitól
lölépése s egyuttal jutalomjátéka Shakespeare
„VIII. Henrik”-jében volt. A kolozsvári lapok
a lelkesedés hangján irnak ezen előadásról,
melyet Jókainé művészi játéka magas színvo-
nalra emelt. A színpadot virágcsokrok s koszo-
ruk borították, s a taps és kihívás alig akart meg-
szűnni. A többi szereplőket, főleg Kovács
Gyulát, is sok elismerés illeti.

Közintézetek, egyletek.

— A magyar tud. akadémia nyelv- s szép-
tudományi osztályának decz. 14-diki ülésén
jobbádrá nő-közönség előtt dr. Ring Mihály
értekezett első fölolvasó gyanánt az Orosius-
kódexről, mely a nemzeti muzeumban őriztetik.
A kódex a világtörténet kompetendiuma, s szer-
zője egy V. évszázadbéli pap volt. A nemzeti
muzeum Orosius-kódex, mely Jankovich-féle-
nek is nevezetik, több másod műve. Legré-
gibb alkotás a X. évszázad végéről való.
Utána Szarvas Gábor értekezett a szlaviniai
magyarok nyelvjárásáról. Eszéktről nem messze
négy magyar helység fekszik: Rétfalu, Szent-
lászló, Haraszt és Kórogy, melyeknek refor-
mátus magyar lakossága különös és érdekes
tájézólást beszél. E négy falu lakossága, a
székelyekhez hasonlóan, Áttila hűnjaitól származ-
tatja s egyedül tartja magát igaz magyar-
nak. Jellemző tájszavai közül néhányat ide
írunk: álloma (állomás), bájos (kuruzsoló),
előte (kötény), felekezet (rokonság), fekete
szőrös (uri egyén), lábitó (lajtörő), elhigul
(elajult), szomjék (szomjuság), tarabasa (har-
kály), zút (dob), stb. Az izes ragozásban az
első és harmadik személyt az irodalmi szokás
szerint képezik; a szenvedő alakokat nem igen
ismerik. Utolsó fölolvasó volt Hunfalvy Pál,
a ki magyar mythologiai adalékokat terjesztett
a gyűlés elé. Értekezése az összehasonlító
nyelvészett mezején mozgott s a hadur, áld,
áldomás, Ukkonpohár, boráldó, pristaldus s
eleve szokat nyomozta. — A „nagy szótár”
emlékére veretendő éremnek Bécsből érkezett
mintája ülés után kézzel-kézre járt. A munka
finom, de Czuczor és Fogarasi arcképei föl-
ismerhetlenek.

— A magyar tud. akadémia könyvkiadó
bizottságának decz. 6-án tartott ülésében, a
bizottság elnöke, Csengery Antal a következ-
ő indítványt tette: „A M. Tud. Akadémia könyv-
kiadó bizottsága jeles külföldi munkák gyűjte-
ményét indítja meg fordításban, e közben ere-
deti munkákat is ad, következő sorozatokban:
1. Nyelv- s széptudományi munkák, régi és
újabb remekírók fordítása. 2. Történelmi mun-
kák, ide érte az irodalom-történeteket is. 3.
Jog- és államtudományi munkák. 4. Nemzet-
gazdasági könyvtár. 5. Temészettudományi
könyvtár. Egy-egy folyam, a melyre előfizetés
nyitattik 50—60 ívből áll, mindenik folyam

két, három vagy több kötetben (tehát nem füzet-
ekben) fog megjelenni. Egy-egy ilyen folyam
előfizetési ára csak 3 frt.” — Az akadémia egyik
főfeladata — mondá többek közt indítványozó
— a tudományok magyar nyelven terjesztése.
E célnak minden irodalom csak úgy felelhet
meg, ha a tudományos munkák lehetőleg olcsó
áron adnak. Más nagy nemzeteknél az olvasó
közönség nagy száma teszi ezt lehetővé. Mind-
azonáltal még ezen nemzeteknél is nem csekély
áldozatra van szükség, a tudományok terjesz-
tése végett. Főcéljának, mely a tudományok
magyar nyelven való terjesztése, csak úgy felel-
het meg valóban az akadémia, ha a kiadói nye-
reség helyett, a mi viszonyaink között külön-
ben is elérhetetlen, elvül tűzi ki, azt az áldozatot,
a mit a tökéletben hozott és hoz a nemzet, rész-
ben legalább kamatokban visszaadni. Ez alapon
tervezetett a fentebbi javaslat. Ez az, a minék
pártolására, a könyvkiadó bizottságot s az aka-
demiát ezennel felhívja. — A bizottság egyhan-
gulag elfogadta ezen indítványt s a részletes
terv kidolgozására albizottságot nevezett ki.

— A magyar földtani társulat szerdai ülésén
jelentékeny számu közönség előtt dr. Hoff-
mann Károly értekezett a déli Bakony baz-
altjáról, kiemelve, hogy ez a legnagyobb
bazalt-terület Magyarországon, s ismertette a
különböző helyeken előforduló bazalt-tömegek
vegí alkotásait s sajátosságait. Utána Dóczy
Lajos ismertette kimerítőn Arad megye földtani
és paleontológiai viszonyait. Végül Popo-
vics Sándor olvasta föl előleges jelentését a
„Frusca Gorá”-ban tett állattani gyűjtéseiről.

— A mérnök- és építész-egylet szombati
szakülésében Hollán Ernő jelenté be Reitter
Ferenc elhunytát, megemlékezve a boldogult
érdemeiről. Az ülésben Éltető Elek részlete-
sen ismertette a Sachs-féle körfürőgép, melyet
a Mont-Cenis átfurásánál is alkalmaztak.

— A nőképző-egylet vasárnapi estélyén há-
rom érdekes fölolvasás volt. Az első Pulszky
Ferenc tartotta amerikai élményeiről, tanul-
ságosan s elmésen jellemezve az amerikai
demokracziát s a yankee-t, kinek leleményes-
sége bámulatos s munkákedve kifogyhatatlan.
Utána Berecz Antal olvasott föl a mágnes
hatásáról, sok példával illusztrálva érdekes elő-
adást. Harmadik a fölolvasási asztalnál Erdődi
Béla volt, ki a török nők társadalmi helyzetét
fejtette. Közönség csak közép számmal volt
jelen.

— Az írók s művészek társasága, melynek
estélyei máltó hirre tettek szert, e hó 30-án
ismét rendez estélyt érdekes műsorozattal,
melyen alkalmasint Jókai is fog fölolvasni
tartani. Ugyanakkor a Liszt-egylet Cherubini
egyik karát szándékozik énekelni.

Mi ujság?

— A „Politikai Ujdonságok” legutóbbi számá-
val küldtük szét testvérpapjaink: a „Vasárnapi
Ujság” és „Politikai Ujdonságok” jövő évi
folyamának előfizetési hirdetését, s ugyanazt
a „Vasárnapi Ujság” külön előfizetési számára
mai lapunkhoz van mellékelve. Kiadóhivata-
lunk a megrendelések mielőbbi beküldését
kéri, nehogy új év körül az előfizetések összer-
torlódása vagy elkésése miatt késedelem álljon
be a lapok küldésében.

Ugyanezen előfizetési iv hátlapján olvas-
ható a „Képes Néplap” előfizetési fölhívása
is, a mely lap azt tűzte ki céljául, hogy népies
tartalmával és olcsóságával az olvasási kedvet
azokban is fölébressze, s az újságtartást azok-
nak is lehetővé tegye, a kik eddig hirlapot
nem olvastak. A „Képes Néplap” előfizetési ára
egész évre 2 frt s az előfizetések, valamint a
Vasárnapi Ujságra, egy e lapra is, a Franklin-
Társulat kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-
utca 4. sz.) küldendő.

— Királyi 6 felseje, mint a „M. Polgár”
írja, jövő tavasszal megtekinti a vajda-hunyadi
várat, s Kolozsváron át fog visszautazni Buda-
pestre. A királyi eddig még nem volt a Király-
hágón túli részekben.

— A Hédeváry-név melyhez annyi törté-
nelmi emlék fűződik multunkból, nem fog el-
enyészni. Ő megrendelte, hogy gróf
Khuen Károly családneve mellé a „Hédeváry”
nevet fölvehesse s ezimerét a gróf Viczay
család ezimerével egyeshesse.

— Rogeard, a fővárosunkban élő szellem-
dus francia író, vasárnap a De Gerand o-
család termében a nagy francia forradalom
egyik kimagasló alakjáról, Desmoulins Ka-
millorról értekezett. E forradalmár, ki 1794-ben
a nyaktól áldozatul esett, tán a legelső hir-
lapíró volt a szó mai értelmében. A korábbi
lapok csak száraz, egyhangu modorban adták
elő az eseményeket, míg Desmoulins kitűnő írá-
ly s metsző gúnyja által hathatósan élénkíté
a hirlapi előadást. Rogeardot, kinek iránya
határozottan radikális, a főrangú hölgyek közül
mindig többen hallgatják.

— A széki vértanúk emléksobrát, mely
már föl van állítva a marosvásárhelyi postaré-
ten, a szoborbizottság hírhedőleg 1875. márczius
10-dikén fogja ünnepélyesen leplezteni. A
bizottság köszönetet mond mindazon honfiak s
honleányoknak, kik a szobor költségeihez hoz-
zájárultak, nemkülönben Jablonszky Miklós
budapesti szobrásznak, ki a szobor elkészíté-
sért eredetileg kiadott 1500 forintból 100
frtot visszaajándékozott.

— A honvédménház ügye iránt, sajnos, ha-
nyatlóban van már az érdekltség. Novemberben
mindössze csak 515 frt. 7 kr. gyűlt be adako-
zásokból, holott ugyanezen idő alatt a kiadás
1783 frt 27 kr volt. Miután mindig többen for-
dulnak az intézet jótékonyaságához, kiket a
bizottság visszautasítani kénytelen: kíváncsok
volna, hogy az adakozások nagyobb mérvben
induljanak meg, mint eddigéig.

— A gyermekkórház, a gyermekmenedékhe-
ly és a pesti első bölcsőde-egyletek igazgatóságai
a közelgő karácsony és újévi ünnepek alkalmá-
ból adakozásra hívják le a nemeskeblű közö-
séget. A gyermekkórháznak szánt adományok
Czanyugához (nemzeti muzeum, földszint 13.
sz.) intézendők, a gyermekmenhelyéi Papp
József pénztárnokhoz (muzeum-utca 8. sz.) és a
bölcsőde-egyletél Adler Hedvig urnához (rom-
bach-utca 7. sz.)

— A főváros közegészségügyi állapota a mult
hóban általán véve kedvező volt. Novemberben
mind a tíz kerületben elhalt összesen 569 egyén,
a kórházakban pedig 196, úgy hogy az összes ha-
lálázások száma 765 volt. A himlőhalálzás nem
volt nagyobb a mult hóban, mint közönségesen
szokott lenni, s így előfordulás nem nevezhető
járvánosnak. Mindazáltal az üllői-uti főkkór-
házban a himlős betegek részére elkülönített
osztályt rendeztek be, s a kerületi orvosok utá-
sítást kaptak, hogy a téli hónapok alatt kivéte-
lesen vasárnap délutánonként is rendesen végez-
zék a himlőoltást.

— A Széchenyi-szobor alapítménye és talap-
zatának Wéber Antal által készített tervét a
középítési bizottság elfogadta s pártolólág teszi
át a közmunkatanácshoz.

— Rókaadászat volt szerdán Göd körül,
melyen a királyi páron kívül sok előkelő ur
vett részt. A fölzavart róka 47 percig tartó
nyargalásra adott alkalmat, s aztán eltűnt a
rikódi szőlőben, honnét azonban a kopók csak-
hamar kikergettek, míg nem végre elfogott.
Érdekes lovaglás volt többrendbeli eséssel.
Maga a király is lemaradt egy árok átfurátá-
sánál, de csakhamar nevetve ült megint lovára.
Hasonló történt a király lovászmesterével is,
nemkülönben gr. Festetich Pállal, gróf Károlyi
Pistával, Okolicsányi Sándorral s egy angol
követségi titkárral.

— Benedek Aladár „Uj idők” című szép-
irodalmi, társadalmi és művészeti hetilapjának
előfizetési fölhívása, illetőleg programja la-
punk mai számának hirdetés rovatában
egész terjedelmében olvasható, mire figyelmeztet-
jük az olvasót.

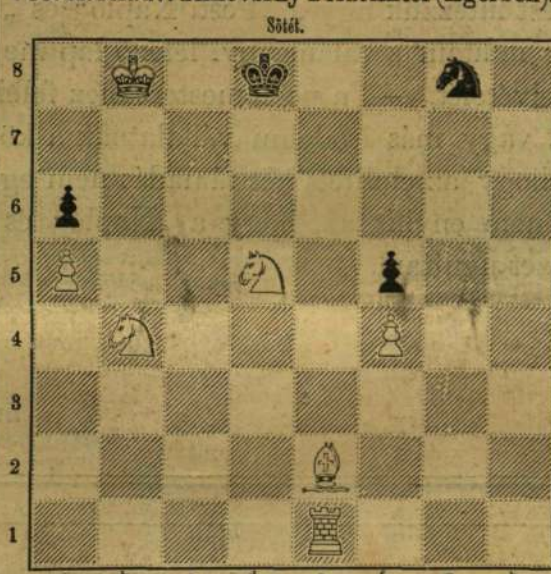
Halálozások.

Fésüs Menyhért, Nagybánya városának
1832—48-ig tisztí főorvosa, aztán pedig 1874-ig
polgármestere, elhunyt 73 éves korában. — Mar-
gityay Sándor, biharmegyei jankafalvi közbirtó-
kos és mérnök, Budapesten decz. 7-én 69 éves korá-
ban. — Fülelő Ferencz, a n.-váradí főreál-
tanoda igazgatója, hites mérnök s buzgó tanfőru,
Nagy-Váradon, f. 13-án, 44 éves korában. —
Rattner Károly, 1848-49-iki honvédszázados,
Máramaros-Szigeten, decz. 8-án élte 77-dik évé-
ben. — Tomcsányi Péter, nyugalmazott köz-
alapítványi gazdatiszt, Vág-Sellyén, f. hó 14-én,
75 éves korában. A boldogult, ki ötvenkét évet
töltött az állam tényleges szolgálatában, közbecsü-
lésben állott. A kopsorút 70 éves neje, 82 éves nő-
testvére és 50 éves fia kísérték. — Emresz Ká-
roly, ismert s derék fűszerkereskedő, Budapesten,
decz 15-én, 34 éves korában. — Farkas Károly,
pénzügyminiszeri osztálytanácsos, egyike a legmun-
kásabb s legképzettebb államhivatalnokoknak, Buda-
pesten, decz. 16-án, 52 éves korában. — Orsonics
Iván, benzerendi szerzetes, Győrött, 77 éves
korában. — Szalacs János, nyugalmazott lel-
kész, Ócsényben élte 65-dik évében.

A külföld kiválóbb halottjai közül említenők:
Rousseaux Emil, kitűnő francia rézmetsző, Páris-
ban. — Gróf Grabovszki Staniszló, ismert
német beszélyíró. — Cavalleri János olasz csil-
lagász. — Gróf Jaubert a francia akadémia
tagja s a Thiers-kormány alatt miniszter, 76 éves
korában, Cannesban.

SAKKJÁTÉK.

785. sz. feladv. Tilkovszky Fridolintól (Egerben).

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

780-dik számú feladvány megfejtése.

(Játékviselt 8-tól Sz.-Pétervárról.)

VII. S8t.
1. Hb2—f3 Bf5—f3:
2. Fg6—d3 Bd4—d3:
3. Be6—e4 tetsz. szer.
4. V mattot ad.

Helyesen fölítették meg: Veszprémben: Fülöp József. —
Gelsen: Glesinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gerecz Ká-
roly. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Sziget-Csépén: Mayer
Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Egerben:
Tilkovszky Fridolin. — Szabadkán: Kosztolányi Árpád
— A közégi kaszinó-egylet. — A pesti sakk-kör.

Bövid értesítések: A 783. sz. Willmers-féle felad-
ványra eddig beérkezett megfejtések egytől egyig hely-
telenek. Figyelmeztetjük t. megfőjtőinket, hogy e
Willmers-dió nyitját melyekben keressek, ez oly fel-
advány, mely nem a hétköznapi rőffel merendő.

Egy előfizetés: A 777. sz. feladványban Fb b8—d6
ellenhúzásra következik: 2. Hd4—c6+ és Ff1—h3 matt.
Eger: T. F. Legújabbán beküldött két négy lépéses

feladványai egyikét közöljük, a másik már három lépés-
ben megy:

1. Vd1—d2: d6—d5
2. Fb4—c4+: Kd4—c4
3. Vd2—c2 mat.

Észrevételeire az a megjegyzésünk van, hogy ön-
nek, mint sakkistának, kissé kosmopolitikusabban kel-
lene gondolkodnia. Mi egyáltalában nem tartjuk helyes-
nek, hogy sakkszerkesztőségek minden áron hazai
feladványokat adjanak, s csupán ezen elv kedvéért
gyenge dolgokat is közöljenek, melyekből törekvő
tehetségek nem tanulhatnak. Azért, mint eddig, úgy
ezentul is főlveszünk a külföldi jelessebb termékeket,
ha kellő minőségű és értékű hazai feladványok nem
állnak rendelkezésünkre.

Szerkesztői mondanivaló.

— Sz. E. „Mint a távozó. . .” A költemény
hangulata elég erős, az egészen költői színezet vonul
át. Külföldiát kevésbé pongyolának ohajtanók,
de azért így is közölhető. Csak az előbb elfogadot-
taknak sorát kell várnia — s addig talán még
sikerültéssel is fogja fölcserélni.

— L. K. A románcz oly utcséli s elnyűtt,
tárgyra, hangra, kidolgozásra, hogy közlését semmi
sem indokolná.

— „Irti, irtí . . .” De az istenért, ha maga
bevallja, hogy nincs mit s miről írnia, ki kényszerít,
hogy mégis írjon? A népdalban van egy pár
sikerült hang, de vannak viszont ugyan nem népies
fordulatok is. Egyik sem adható.

— Budapest. Sz. J. Sorban közölni fogjuk;
de türelmet kell kérnünk. Nagyon el vagyunk
halmozva.

— Szászfalva. B. L. Ugyanarról a tárgyról
csak most adtunk egy cikket. Kissé szorosabban
utána kell néznünk, nem vált-e általa az őné fölös-
legessé. Ha nem: adni fogjuk zszívesen, s egyebiránt
tartjuk a régi barátságos viszonyt.

— Kolozsvár. K. F. Bármily „atyailag” igyek-
szünk is bírálai: az a novella még sem válik be. A
hajótörés tehát csakugyan bekövetkezett.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1875. évi folyamára.

Közelegvén az év vége, fölkérjük t. előfizetőinket,
hogy mielőbb szíveskedjenek megújítani megrendelé-
seiket, nehogy új év körül az előfizetések összer-
torlódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok
küldésében.

Előfizetési föltételek:

postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz
hordva

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
együtt:

Egész évre 12 ft.
Félre 6 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Egész évre 8 ft.
Félre 4 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Egész évre 6 ft.
Félre 3 ft.

Az előfizetések legzélszerűbben postautal-
vány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Melléklet: Előfizetési fölhívás „A Divat”
és „Szeplőrdalmi Csarnok” című lapokra.

Mult számunkhoz volt mellékelve Aigner
Lajos ur könyvjárgyékze.

Tartalom.

Rosti Pál (arckép). — A persa paraszt. —
Csatárné asszonyság (vége). — Népnapi köszöntő
(képpel). — Regék (képpel). — Vázlatok Kelet-
Indiából (képpel). — Spanyol csempézék (képpel).
— A lég hajótörtei (folyt., két képpel). —
Melléklet: Budapesti jótékony intézetek, XXI.
— Monda, mese és babonáság. — A hétről. — Iro-
dalom és művészet. — Egyház és iskola. — Mi
ujság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondaní-
való. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. cukor-utca 11. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetilap	Katholikus és protestáns naplár	Görög-orosz naplár	Izraeliták naplára	N a p			H o l d		
				hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.
	december	december (6)	Tebeth B.	f. p. ó. p. ó. p. ó. p. ó.	f. p. ó. p. ó. p. ó. p. ó.	f. p. ó. p. ó. p. ó. p. ó.			
20 Vasár.	D 4 Teofil	D 4 Ámon	8 F 29 Fatap	268 277 494	7	65 7	1 48 8	2	
21 Hétfő	Tamás apost.	Tamás	9 Bold. a fogan.	269 287 494	8	50 21	2 21 9	4	
22 Kedd	Zeno	Flávian	10 Hernes	270 297 504	8	90 28	3 51 0	5	
23 Szerda	Viktoria	Györgzke	11 Dániel	271 307 504	9	84 49	4 4 regg	6	
24 Csüt.	Adam és Éva	Adam és Éva	12 Spiridion	272 317 514	9	109 25	5 22 1	3	
25 Péntek	N. Karjeson	N. Karjeson	13 Eustrat	273 327 514	10	123 36	6 32 3	3	
26 Szomb.	István vértan	Istv. vért.	14 Thyrsus	274 337 524	10	136 3	7 51 4	2	

Hold millenári. 6. Újhold negyed 30.4n 3 óra 32 perczerk déltün.

Válasz a „Hon“-nak és „Pesti Napló“-nak.

Az Athenaeum-társulat két politikai napilapja a „Hon“ és „Pesti Napló“ oly ráfogással támadja meg az alulírt társulatot, melyre úgy saját nevében, mint a közönség érdekében, melyet ama lapok félrevezetni igyekeznek, felelni kötelességének tekinti.

Alulírt társulat ugyanis a hazai postamesterekhez felhívást intézett, melyben őket felszólítja a „NEMZETI HIRLAP“ programjának terjesztésére s előfizetők gyűjtésére, minden gyűjtött tíz példány után egy tiszteletpéldányt, vagy kívánatra a megfelelő összeget ígérve nekik fáradságuk jutalmául.

Nem igaz amit a „P. Napló“ mond, hogy t. i. ez csak a Franklin-Társulatnak juthatott eszébe, mert ez régóta szokásban van nálunk úgy, mint Ausztriában s általában a külföldön. Napirenden van, hogy a postamesterek előfizetőket gyűjtenek s előfizetéseket elfogadnak, s fáradozásaikért egy tiszteletpéldányt, vagy az illető díjat szokták kapni; s e díjt teljes joggal fel is veszik az illető postamesterek.

Nem igaz az sem, vagy csak a „Hon“ tájékoztatatlanságát bizonyítja, hogy a Franklin-Társulat e felhívása által a postamestereket hivatalos hatalmukkal való visszaélésre csábítja; — először, mert csak oly nem tiltott dolgot kért tőlök, melyre rendszerint vállalkozni szoktak, másodsor, mert a postamesterek nem államhivatalnokok, hanem csak vállalkozói viszonyban állanak az állammal. Amiből kitűnik az is, hogy a „Hon“ és „Pesti Napló“ mindazon vádjai, melyek az előzményekre alapítva, nem egyebek roszkáratu ráfogásoknál.

Nem igaz végre az sem, hogy a NEMZETI HIRLAP „programjának terjesztésére a lapok nem vállalkoztak“, legalább nem ily általánosságban. Annyi igaz, hogy az Athenaeum-társulat lapjai („Pesti Napló“, „Hon“, „Fővárosi Lapok“, sőt még a hivatalos „Budapesti Közlöny“ is!) megtagadták a „NEMZETI HIRLAP“ programjának akár melléklet, akár hirdetés alakjában való felvételét, s hogy a „Magyar Állam“ követte példájukat; de igaz az is, hogy nemcsak a többi budapesti lapok, de az összes hazai sajtó tisztességesebben járt el náluknál, mivel a „NEMZETI HIRLAP“ előfizetési felhívását részben már közölték, részben ezután közölni fogják.

Egyébiránt csak a következő kérdést intézzük úgy a „Pesti Napló“ és „Hon“ szerkesztőségéhez, mint általában a közönséghez: ha valaki egy új lapot akar indítani s valamennyi létező lap megtagadná az új lap programjának akár melléklet, akár hirdetés alakjában való felvételét, — a postamesterekhez felhívást intézni pedig tilos: ugyan miképpen képzelik akkor általában valamely lapnak, vagy más irodalmi vállalatnak a közönséggel való megismertetését?

Ezekből a közönség megítélheti, hogy az említett két támadás nem egyéb a kenyéririgységgel meglehetősen kirívó nyilatkozásánál, melyet épinséggel nem enyhít az, hogy a „Napló“ és „Hon“ szerkesztőségei nem átalították kiadójok e nemtelen támadásaihoz segédkezet nyújtani.

Budapest, 1874. december 15-én.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

BUDAPESTI KALAUZ.

AGYAGÁRUK.

Fischer J. bécsi-utca 1. sz. a., agyag-kályhák, kandallók, fűtőkádák, terracotta-alakok s tűzpróba téglák; mindegyik porcelán és kőanyag árak gyári raktára.

ÁSVÁNYVIZEK.

Édeskút L. m. kir. udvari szállító. Erzsébet-tér 1. sz., bel- és külföldi ásványvizek és forrás-termények legnagyobb raktára; s mindenkor friss minőségben.

BÁDOGOS-ÁRUK.

Kutscher G., aranykés-utca 6. sz. a., csosettek és szobalászek, kerti- és táncfecskek, s válogatott raktár bádógos-árakból.

BANK-ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK.

Általános forgalmi bank-intézet. Henz Wehli és Scharl, József-tér 12. sz. a. Értékpapírok bevásárlása és eladása. Aszokra előlegek.

Clatz, Helzwarth és Schubert, Pest, Gy. Diana-fürdő; mindenféle részvények, állampapírok és sorjajegyek bevásárlása és eladása. Vidéki megrendelések pontosan s gyorsan teljesítettek.

BUTOROK.

Glogovits Ferenc, kárpitos, rostély-utca 6. sz. a., a Károly-kaszárnya épületében. Nagy butoraktár.

Bolták Zsigmond, nádor-utca 17. sz. a. Butor-csarnok mindenféle és szőnyeg-butorok minden felszerelt raktára.

DIVAT-S NŐI PIPERE-ÁRUK.

Boros A., szelött Tüsch F., váci-utca 19. sz.; menyasszonyi készletek, vázonnemű, fehérneműek, cipők, hímzések s ablakfüggönyök nagy raktára.

DISZMŰ GYÁRI ÁRU

RAKTÁRAK.

Márton Alajos, váci-utca, nemzeti-szállóval szemközt. Legnagyobb raktár bronz-, bér- és porcelán-diszmutyondóságokból, a hol az ismét átvészelt vevőkör kivül vendégek is részvesz fogadtatnak, legközelebb már a karácsonyra szánt új kiállítás is megkezdhető.

Rothauer festvérek, király-utca 1. sz. Retrovits-féle házban. Egyesült gyári árak raktára, díszmű-, norinbergi-, rövid- és szőtt-árak, drágakő- és ékszer-imitáció, pakfogó- és alpacca-árak, hűtő- és utazószekők, gyermek játékszerek nagy kiállításában. Eladás nagyban és kicsinyben.

FODRASZOK.

Schadeberg Béla, hölgy és férfi fodrászati terem borotválással egybekötve. — Dúsan felszerelt raktár mindenféle hajmunkálatokból a legújabb divat szerint a t. sz. hölgy és férfi község számára, csinnal és tiszteltessen elkészítve jutányos árakon. — Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan teljesítettek. Üzleti helyiség őr-utca 6-dik szám. A Mexikói-házban.

FÜSZERKERESKEDESEK.

Vághy Lajos, Pest, nádor-utca 1. sz. Fűszer-, csemegé- s boriereskedés, egyetves csinosan berendezett bor- és csemegé helyiséggel.

GYÓGYSZERESZÉK.

Török József, király-utca 7. sz. a.; válogatott raktár mindenféle bel- és külföldi hasznos specialitásoknak.

HIRDETÉSI IRODA.

Haasenstein és Vogler, Giszellár (szelött régi színház-tér) 1-5. sz. a. Haas Filipp-féle palotának szemközt.

ILLATSZERÁRUK.

Vértesszándor, m. kir. udvari illatszerár. Erzsébet-tér 1-5. szám alatt Pesten. Gazdagon felszerelt illatraktár, mindenféle angol és francia illatszerek, ugyancsak nagy választékban bel- és külföldi toilett-czikkok.

KÖNYVKERESKEDESEK.

Kilian Frigyes, magyar kir. egyetemi könyvtáros, váci-utca. Calderoni és Társa mellett; bel- és külföldi irodalom.

LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK.

Dittmar B., fűtő- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban petroleum- és olajlámpák, legjutányosb árón.

LÉGNYOMÁSÚ TÁVIRDÁK.

Ohm C. O. Pest, József-tér 15. sz. a.; előfogó légnymású, valamint villanyos hálók s szoba-távíró-berendezések, a legújabbak kivétel, méltányos feltételek s több évi jótállás mellett. Árjegyzék s kimutatások ingyen szolgáltatnak ki.

LÓPOR.

A legfinomabb svájci vadászpor, 1 és 2 fontos aszénecskében mindenkor készen van. Éder-féle 1-5. magyar kir. lópor-árudájában, kalap-utca 8. sz. 3-dik utca jobbra a régi városnak mögött.

MÉTERMÉRTEK ÉS RENDSZER.

Calderoni és társa, (mityánk-utca). Szemlélteti gyűjtemény a méter-rendszer megismerésére. — Lásd a hirdetésiróvatot.

Chörög István, hatvani-utca 16. szám. Tanszerek és orvos-gyógyászati műszerek nagy választéka.

ORVOSOK.

Dr. Eiber V. Budapest, József-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 órákor; ugyanott kapható: „Nemi élet vesztése“ című műve 1 frt. postával. 1 frt 10 kr. (Lásd a Politikai Újságok-ban hirdetményt).

Dr. Handler Mór, orvos és sebészudor asszisztens és szemész. Rendel naponta: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, belváros, kigyó-utca 2. sz. kigyó- és városház-utca sarkán (Rottenbiller-féle házban) 1-5. emeleten, bemenet a lépcsőn.

ÓRÁK.

Lechner József IV, váci-utca 5. sz. Legnagyobb óraktár. Árjegyzék ingyen. Javítások jótállás mellett eszközöltetnek. (Alap. 1808-ban.)

PAPIR-KÁRPITOK.

Pischer J. L. és fia, váci-utca 20. sz. egyszerűsöd butor, kelmé és szőnyeg-raktár.

PAPIR-RAJZ-ÉS FESTŐSZERKERESKEDEK.

Szeffhner J. L. m. kir. udvari szállító. Kigyó-utca 4. szám mindennemű író-, rajz és festőszerek, monogram-papírok, látogató jegyek, cotillon felszerelések, stb. Árjegyzék ingyen és bérmentesen, vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

POSZTÓTÁR.

Ilptay Pál és társa, bécsi-utca 5. sz. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítettek.

Minták ingyen és bérmentve.

RUHARAKTÁRAK.

Bajusz József szabómesternél a „honvédhaz“ Pesten, hatvani-utca 4-ik sz. a. harokt épületében a régi posta árkében, mindenféle ruhák árak és fiúk számára legjutányosabb árón készen kaphatók.

SZÁLLÓDÁK.

Europa szállóda, Ferenc József-tér. Hungaria nagy szállóda, auidanasor. Magyar király szállóda, Dorottya-utca. Nádor szállóda, váci-utca.

Nemzeti szállóda, váci-utca.

Vadászkürt szállóda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)

THEA ÉS RHUM.

Dietrich és Gottschalk, foraktár váci-utca 14. sz. a. és főkereskedése kigyó-téren.

TEA-KENYÉR.

Rigler József Éde, kecskeméti-utca 12. sz., legfinomabb tea-kenyér, csemegé-csukok és gyümölcsök gyári áron.

ÜVEGKERESKEDEK.

Görög István, hatvani-utca 16. szám. Üvegmenüek, asztali készletek és tükörök.

VARRÓGÉPEK.

Csák Ohm C. O.-nál, József-tér 15. sz.; valódi amerikai szűrőmörök Wehler és Wilson és ifjabb Howe Ellistól New-Yorkban.

ZONGORA-RAKTÁRAK.

Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. zongorák, pianók s harmonikumok.

HIRDETÉSEK.

Uj szépirodalmi, társadalmi és művészeti hetilap
hölgyek számára havonkinti divat-tudósító tárczával a borítékon.

Előfizetési felhívás

czimű

szépirodalmi, társadalmi és művészeti hetilapra, elkülönített divat-részszel.

Rövid körütekintés szükséges csak, hogy meggyőződhessünk, mikép a mai mozgalmas idősakban éppen nincs eléggé képviselve a mi irodalmunkban ama nem csekély és radikális törekvés, mely majdnem elvontan a létező állam-kormányzás és szervezkedés politikájától, egyenesen a társadalmat, az egyént akarja jogaiban és szabadságában biztosítani és ezáltal a megelégedést kívülről és belülről tökéletesebbé és maradandóbbá alkotni.

Régi, és százszor ismételt — mert el nem ért — igaz bölcséleti elv marad, hogy csak oly állam érezheti magát szilárdnak, mely nem önmagáért, de a társadalomért létezik, és csak akkor felel meg valódi hivatásának, ha nem saját háztartása, de az egyesek jólétékepezi egyedüli célját és munkálkodásának eredményét. Hol van pedig mindentől az európai állam-kormányok bármelyike? és hol vannak az egyesek, kik ha elvben ismerik és vallják is e törekvést, egyszersmind a nyilvános és gyakorlati életben azért munkálni elég erejük és bátorságuk legyen?

Miért részletezzük e törekvést hosszasan? E néhány sor által is kifejezve és jellemezve látjuk ama legfőbb célunkat, mely első rendben előttünk lebeg, midőn a lap megalkotásához kezdünk s melyhez híven fogunk ragaszkodni mindvégig! E század szerinti legkiválóbban az eszmék, az életigazságok forradalmának százada és értelmes küszöbe egy szob, egy jobb jövőnek, melynek áldó fénye és győgyereje áttörni látszik a sötét múlt küzdelmeinek nehéz ködkepein, míg ezalatt lelkünkbe új hitet és a munkálkodásra új érzést és erőt kölcsönöz. Mi megértetni velünk a kor intó szavát és így lépünk ki a nehéz küzdőterre, hogy ott főleg ez irányban tölünk kitelhetőleg használjunk, azaz: nézetünk megvitatására tért és alkalmat adjunk egymásnak.

Azt jónak látjuk megjegyezni, hogy mi nem vagyunk ez eszmék iránti elölgut túlbuzgó-ággal s vak optimismussal telve, és így: sem rajongó idealisták, sem szantszándékos forradalmárok nem vagyunk, nem akarunk lenni. Mi a józan, összehasonlító ész és gyakorlati igazságok szolgálatában állunk, melyeknek parancsszava szent lesz előttünk, de szent akkor is, ha — ne adja az élet! — azok valamely irányban forradalomról szólnának!

E cél utáni általános törekvésünk külön s főbb feladatai lesznek:

- 1-ször: Kimutatni az állam tulajdonképeni viszonyát az egyes polgárhoz és viszont;
- 2-ször: Ertekezni a szellemi és anyagi erőnek mikép leendő egyesítéséről általában és elkülönítve;
- 3-ször: Szólni a felekezetség, szabadalmak és hagyományosságok káros befolyásairól az államra és az egyesekre nézve s ez uton bebizonyítani, hogy egy a valódi demokrácia, mint a valódi arisztokrácia eszméje csak a tudományban és szellemi műveltségben találja egyedüli valós alapját és józan értelmezését;
- 4-ször: Újabb állami és magán-intézmények létrehozását, vagy a már létezők miként leendő reformálását sürgetni, ide foglalva a házi nevelés és nyilvános iskolák ügyét, a munka-bér, keresetjog és ipar-szabadság kérdéseit, hová a nő-emanzipatio időszerű eszméje is tartozik. És végül:
- 5-ször: A nyílt és magán társadalmi életet érdeklő minden viszony és helyzet tökélyeit keresve, ez által az „ember“ ismeretéhez közeledni, ez levén az ismeretek ismerete, valamint a tudományok és művészetek valódi, legszebb és örök célja, melyben a vallás eszméje is gyökerezik.

Szóval: mi a társadalom s abban az egyén erkölcsi jövőjét és jólétének szilárdabb biztosítékait óhajtának megtalálni s közelebb hozni, a mennyire az csak erőnkől kitelik! Másik főcélunk bebizonyítani, hogy nálunk is lehet jó szépirodalmi tartalmu lapot szerkeszteni. És mindezt szorosban a nemzeti érdekek szemmel-tartásával.

Rovatainkban közlünk tehát: 1. társadalmi s művészeti tanulmányokat, bölcselmi czikkeket; 2. költeményeket, elbeszéléseket (minden eredeti mellett egy-egy kitűnő fordítással), 3. élénk tárczacikkeket, 4. lélektani és életbölcséleti elméleteket, vitákat s a t. Fenntartjuk továbbá bírálati jogosultságunkat is, egy a könyv-, mint a lapirodalommal és egyéb művészeti érdekekkel szemben, míg a külföldi jelebb termékekét is ösmertetni fogjuk. Ezenkívül minden évnegyed elején hoznak egy-egy kiválóbb érdemű egyén a czképét s életrajzát és olykor egy-egy általános érdekű, vagy művészi becsüli képét a műtörténelem, család, közélet s hazai tájfestészet köréből, míg a lap utolsó, apró rovataiban hirt hozunk minden irányból az érdeklőbb és jelentékenyebb eseményekről, fölfedezésekről s a t. Végül a borítékot vidéki társadalmi tudósítások, új könyv- és zenemű-lajstrom, sakk-feladványok, szó- s képrejtvények (egyszerre s a megfejtők számára kettős jutalommal), divat-tárczák, szerkesztői nyílt levelezések s fontosabb hírdetmények fogják betölteni.

A hölgy-előfizetők számára — kikre leginkább számítanunk kell és számítnak is — minden hónap elején egy kiválóan avatott tollból külön divattervezést közlünk, de melyből a hölgyek az izléses divat felől sokkal több tájékozást és gyakorlati utasítást fognak meríthetni, mint némely divatlap tarka-barka kép-mellékleteiből.

S most egyetérten ajánljuk magunkat a t. közönség szíves figyelmébe és a mostoha idők dacára is ama meggyőződés ad bizalmat nem kis vállalatunkhoz, hogy talán végre a mi édes hazánkban is elérjük már egyszer azt a bölcs ítéleti álláspontot, melyet más nagyobb nemzetek oly régen s oly áldásos eredményekkel foglalnak el, érezve jól, hogy a szellemnek is meg van a maga külön élete s hogy ennek is meg kell adni a maga — kenyért!

Munkatársaink: Abonyi Lajos, Ábrányi Kornél, Ábrányi Emil, Atala, Balázs Sándor, Bartók Lajos, Bodnár Zsigmond, Borostanyi Nándor, Beóthy Zsolt, Böttner Julia, B. Böttner Lina, Dalmady Győző, Darmay Victor, Endrődi Sándor, Gelleri Mór, György Aladár (a társadalmi rovatra), György Endre, Hatala Péter, Dr. Kakujay Gyula, Kazar Emil, Kiss József (Szentessy Rudolf), Komocsy József, Kvassey Ede, Láng Lajos, Lauka Gusztáv, László Mihály, Lévy József, Mezey Ernő, Molnár György, (színművészt), Németh Ignác, Név László, Öggyek: (Langer Viktor) Prém József, Rádi Ödön, Dr. Silberstein Adolf, Szana Tamas, Szász Gerő, Szemere Miklós, Toth Endre, Udvardy Géza, Vajda Viktor, Vértessy Arnold, Zavodszky Károly s ez érdemes írókon kívül más számos író és minden tehetség, ügyszeret s őszinte busgalom.

K. Szarvasy Sándor, kiadó.

Benedek Aladár, felelős szerkesztő.

Az előfizetések az „Uj idők“ szerkesztői és kiadó-hivatalába: Kecskeméti-utca 3. szám, földszint jobbra 1., s a kéziratok a szerkesztő nevére címmezve szintén ide küldendők.

A lap két nagy 4-rétű íven, 1875. január első szombatjától kezdve minden szombaton pontosan fog megjelenni. Előfizetési díja: Egész évre 10 frt. — Félévre: január — június 5 frt. — Negyedévre: január — márcz. 2 frt 50 kr. — A szíves gyánjtók minden 6 előfizető után tiszteletpéldányban részesülnek.

Rendkívüli!

jutányos árón kaphatók
gyönyörű
selyem

és
ruhakelmék

DÉTSCHY és WEISSBERGER

női divatárú üzletében

Budapest, bécsi-utca 2/a sz.

Minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 352 (18-25)

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

5 évi jótállás mellett

Hollub E. A.-nál

Budapest, József-tér 14. sz.

Tanítás és csomagolás ingyen.

Ugyanitt kapható részletfizetésre is.

55 VARRÓGÉP,

a műszerek legújabb javításával,

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedés által megszerezhető:

ÚJ KIS REGÉLŐ.

Elbeszélések az ifjúság számára.

Andersen, Campe, Schmid Kristóf és Zschokke

művei után

írta

MILESZ BÉLA.

Négy fametszettel.

Borítékba keményen kötve, ára 1 ft. 50 kr.

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Nemzeti nagy képes naptár

1875. évre.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal.

(Számos képpel).

Hetedik évfolyam. Szerkeszti ÁLDOR IMRE. Ára füzve 1 frt.

TARTALOM: Naptári rész. — Gyulay Pál. A sellő (Ballada). — Komócsy József. A boltörz. — Ábrányi Emil. Augusztához (Lord Byron). — Vértési Arnold. Az isten nevében, tört. rajz. — Műcsarnok: I. Kaulbach „Nero“-ja czimképhez. — II. Az éje csendzavarok, képpel. — III. Szigetvári hősnő, képpel. — Egy rejtélyes gyilkosság. — Keleti kép a nemrégmultból, képpel. — A főváros emelkedése, Ráth Károly arcképevel. — Bank és börze, több képpel. — A láthatatlan. Jelenet az angol bank történetéből, képpel. — A párisi pénzverdében. — Petőfi hagyományai: I. Odajárok, hova... II. Egy goromba tábornokhoz. — Szent-Pétervár és Moszkva, képpel. — A vallásviszály Németországban, több arcképpel. — A háztartás köréből: I. A virágok a szobában. — II. Az egészséges lakás kellékei. — Az asszony története, képek szöveg nélkül. — Egy év történetéből. Új miniszterek: Ghyecz Kálmán, Bartal György, arcképpel. — Néhány név a sírkövekről: Disraeli B. és Gróf Hédervár, Török János, Kubinyi Ferencz, Szilágyi Pál, Michelet, Kaulbach, arcképpel. — Ünnepek: A magyar tud. akadémia nagy-gyűlése. — Az akadémia ünnepélyes közgyűlése. — A Kisfaludy-társaság közgyűlése. — Az Erkel-ünnepély. — Strausz Dávid és Fogarasi János, arcképpel. — Vegyesek. — A méter-rendszer. — A magyar birodalom közigazgatási tisztai czimtára. — Országos vásárok.

(9-0)

Csak

485

27 kr.

bécsi réte darabja vagy patja, a legjobb minőségű és valószínűleg árunkat, szigorú közesség mellett, nagyban és kicsinyben: **Gyapjú-ruha-szövetek** a legfinomabb és legdivatosabb, minden színben, sőt, csokorvagy többi kecskén, m. lüster, Ripp, rézauos plaid szövetek egyaránt és köz, kár, a legújabb és legszebb órá és térválók **Biszak-sári pianór** (WATSON) legújabb néhész és szaksarki szövetek, legdivatosabb ruhabarátha, csomamosi perkal, creton, (török) háló-öltönyöknek) két piké, barna és fehér sodronyozott és finér-barebta, rumburgi, hollandi, nyers szilárd fonal-bázi és bőrvázson, szines és virágos szőcs- és fehér cipke-moulin-függyönyök, altisz damaszt törülközők és ágyszövetek, vászon damaszt törülközők, szövetek, chifon, 1/4 és 1/2 széles, vánkostelő-szövetek, selvem- és kámér-nyakkötők min-den alakban, harignyák, botcsók, keztyűk, vászon- és batiz-zsebkendők, valamint csip-elyem- és bárony-zsalagokból, valamint csip-keből minden szín- és szélességben, s még több ezer másnemű tárgyat, egyeztetéssel a feltételül mint legzelebbi árak és legolcsóbb árak elismert legolcsóbb és legkorábbi alaptól

27 kros

ARUCSARNOKBAN

Bécsben, Kärnthnerstrasse 91. sz. (a polg. körház-épületében) kaphatók. és Kuldemények utánvéttel mellett pontosan leküldetésen eszközölhetnek. Mintakárulajstrom ingyen küldetik

Budapest, december 27-én 1874.

52-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ótször hasznosított petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előfog Bécsben: Haasensteint és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstrasse Nr. 3 és Oppellik A. Wollzeile Nr. 22.

JÓKAI MÓR

A FORRADALOM ALATT.

Bgyátalan nem volna szükség különös alkalmakra várnunk, hogy Jókai Mór bizonyos időközökben ujjal bemutassuk.

Valamint a családoknak, úgy a nagy közönségnek is van

nak kedves és legkedvesebb vendégei, kiket mindenkor szívesen lát, kik előtt háza ajtaja örökké nyitva áll, s bejöhettek azon bejelentés nélkül, későn-korán, éjjel-nappal. Már megjelenésük maga is általános örömet okoz és szerencséseknek tartjuk magunkat, ha valamivel, »mit az isten adott,« szolgálhatunk neki.

De hátha még 5 hoz valamit a hóna alatt?

Valami kedves csecsebecsét a kicsinyeknek, meglepő karácsonyi ajándékot, vagy épen olyan drága ékszert, melynek csillogó fénye nem csupán a fiatalabbak szemét kápráztatja, de a melynek maradandó bece az öregeket is hálára kötelezi.

Például, ha a már tekintélyes koru házi barát elhozja fiatalkori arcképét, gyémántokba, drágagyöngyökbe foglalva, egy oly bűvös cosmorama keretében, mely egyszermind leghívebben tükrözi vissza az akkori épen nevezetes, mondhatni csodás idők szellemét, erkölceit?

És pedig épen így van!

Népszerű, és még ellenségei szerint is legtermékenyebb, legolvasottabb írónk ezuttal nem egy újabb regény-kohinoorral, a mi már tőle úgy is szokott ajándék, de egy nagy csomó szebbnél szebb, apró ékszerrel lepott meg bennünket, melyek értéke, vagy inkább érdekessége együtt véve tán fölér Kohinoorjai bármelyikével, mert azok belbecsük mellett egyszersmind mindmegannyilagkedvesebb emléket képeznek saját multunkból, életünk legszebb tavaszakorából, melynek bájait rideg, kopár telünk jelene csak annál elragadóbbakul tünteti föl képzeletünkben!?

JÓKAI MÓR. (1849.)

RAVISSANTE!

Félre mindenféle ártalmas arcfestékek! Félre a rizsporral! Ezek elárulják magukat! Csak a mérgező, hivatalosan megvizsgált, tiszta és teljesen ártalmatlan **RAVISSANTE**, Dr. LEONIE-GAI Páriban, bír azon erővel, az emberi bőrt minden sérüléstől megmenteni, szopókat és ürgőket birtostani. Már az első kísérlet meg fog bákít egyből arról, hogy minden dicsőret fölösleges. Kapható nagyban és kicsinyben Budapest: váci-utca 8., HATSCHEK MIKSA látszerészé. Egy üvegtől ára 1 ft 50 kr. Vidékre utánvéttel.

A „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz. a.) a következő hírlapokat lehet megrendelni, úgyint:

HELFI IGNÁCZ lapja: A NÉPZASZLÓJA

Politikai hetilap, mely immár nyolczadik évfolyamába lép. Jel-szava: **FÜGGETLENSÉG**. Törökvése, hogy „Magyarország független önálló állam legyen, mely minden beavatkozástól menten intézze saját ügyeit.“ Ez irányban tartott czikkeim kívül tartalmár képezik gondosan irt ismeret-terjesztő, mulattató és közzgazdászati közlemények, melyek mellé koronkint képeket ad.

Előfizetési ára: egy évre 6 frt, félévre 3 frt, három hóra 1 frt 50 kr.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőnknek egy tisztelet-példányt szolgálatunk. — Előfizetéseket legzelebbi részben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentesítésül csak egy drb. 5 kros bélyeg ki-vándatlik.

Kiadja és nyomatja a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

Rothauser testvérek

ajándékok és háziszükségletek kereskedése

nagyban és kicsinyben.

Budapest, király-utca 1. szám.

445 (8-12)

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utca 4. sz.) jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható:

Új olcsó és teljes kiadás

négy kötetben.

Kisfaludy

Kisfaludy Károly

minden munkái.

A Kisfaludy-társaság megbízásából

szerkesztő

Toldy Ferencz.

Hatodik összes kiadás.

Négy kötet füzve 4 ft.

Vászonba kötve 5 ft. 60 kr.